

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

P9_TA(2020)0285

Atmežošana**Eiropas Parlamenta 2020. gada 22. oktobra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par ES tiesisko regulējumu ES izraisītas globālas atmežošanas apturēšanai un vēršanai pretējā virzienā (2020/2006(INL))**

(2021/C 404/11)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 225. pantu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. panta 1. punktu,
- ņemot vērā Komisijas 2003. gada 21. maija paziņojumu “Meža tiesību aktu ieviešana, pārvaldība un tirdzniecība (FLEGT) — ES Rīcības plāna priekšlikums” (COM(2003)0251),
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Regulu (ES) Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus (ES Kokmateriālu regula) ⁽¹⁾,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 18. jūnija Regulu (ES) Nr. (ES) 2020/852 par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai ⁽²⁾,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1905/2006, ar ko izveido finanšu instrumentu sadarbībai attīstības jomā ⁽³⁾,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus 2030. gadam un it īpaši 12. mērķi attiecībā uz atbildīgu patēriņu un ražošanu un 15. mērķi, proti, aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, cīnīties pret pārtuksnešošanu, apturēt un novērst zemes degradāciju un apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu,
- ņemot vērā Parīzes nolīgumu, kas tika pieņemts ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā (COP 21),
- ņemot vērā Komisijas Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāta pasūtīto pētījumu par pienācīgas rūpības prasību ievērošanu piegādes ķēdē (2020),
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta (EPRS) 2020. gada septembra pētījumu “ES tiesiskais regulējums ES veicinātas globālas atmežošanas apturēšanai un pavēršanai pretējā virzienā — Eiropas pievienotās vērtības novērtējums” ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību 2019. gada 16. decembra secinājumus par paziņojumu “Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus”,
- ņemot vērā 2015. gada 7. decembra Amsterdamas deklarāciju “Ceļā uz to, lai izbeigtu mežu izciršanu, ko izraisa lauksaimniecības preču piegādes ķēdes Eiropas valstīm”,
- ņemot vērā ANO programmas atmežošanas un mežu degradācijas izraisīto emisiju samazināšanai (REDD+) mehānismu,

⁽¹⁾ OV L 295, 12.11.2010., 23. lpp.

⁽²⁾ OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.

⁽³⁾ OV L 378, 27.12.2006., 41. lpp.

⁽⁴⁾ EPRS, “ES tiesiskais regulējums ES izraisītas globālas atmežošanas apturēšanai un vēršanai pretējā virzienā — Eiropas pievienotās vērtības novērtējums”, PE 654.174, 2020. gada septembris.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- ņemot vērā ANO Stratēģisko plānu attiecībā uz mežiem 2017.–2030. gadam (UNSPF), kurā noteikti seši globālie mērķi mežu jomā un 26 saistītie mērķi, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam,
- ņemot vērā 1994. gada 17. jūnijā pieņemto ANO Konvenciju par cīņu pret pārtuksnešošanu,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (UNDP) izveidotās nacionālās ilgtspējīgu preču platformas,
- ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,
- ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ⁽⁵⁾,
- ņemot vērā 1969. gada Amerikas Cilvēktiesību konvenciju,
- ņemot vērā 1987. gada Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartu,
- ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) 1989. gada Konvenciju Nr. 169 par pirmiedzīvotāju un cilšu tautām,
- ņemot vērā ANO 2007. gada Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām,
- ņemot vērā ESAO/FAO pamatnostādnes par atbildīgām lauksaimniecības piegādes ķēdēm,
- ņemot vērā FAO ziņojumu “Pasaules mežu stāvoklis 2020. gadā”,
- ņemot vērā FAO 2018. gada publikāciju par pasaules mežu stāvokli “Meža ceļi ilgtspējīgas attīstības virzienā”, FAO, 2018,
- ņemot vērā FAO 2015. gada pasaules meža resursu novērtējumu — FRA 2015. gada datu krātuvi,
- ņemot vērā 1973. gada Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (CITES),
- ņemot vērā 1992. gada Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un tai pievienoto 2000. gada Kartahenas protokolu par bioloģisko drošību, un 2010. gada Nagojas protokolu par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un godīgu sadali, kas gūti no šo resursu izmantošanas,
- ņemot vērā Starpvaldību zinātnes un politikas platformas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā 2019. gada 6. maija vispārējo novērtējuma ziņojumu par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem,
- ņemot vērā ANO 2006. gada Atbildīgas ieguldīšanas principus,
- ņemot vērā vadošos principus uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kurus 2011. gadā apstiprināja ANO Cilvēktiesību padome, kā arī 2011. gadā atjauninātās ESAO vadlīnijas daudz nacionāliem uzņēmumiem,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju organizācijas Klimata pārmaiņu starptautiskās padomes 2019. gada 8. augusta īpašo ziņojumu par klimata pārmaiņām,
- ņemot vērā ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) Globālo programmu noziegumu pret dzīvo dabu un mežiem apkarošanai,

⁽⁵⁾ OV C 364, 18.12.2000., 1. lpp.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- ņemot vērā 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas pieņemto Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem,
- ņemot vērā 2010. gada 17. jūnija rezolūciju par ES politiku cilvēktiesību aizstāvju atbalstam ⁽⁶⁾,
- ņemot vērā 2016. gada 25. oktobra rezolūciju par uzņēmumu atbildību par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem trešās valstīs ⁽⁷⁾,
- ņemot vērā 2017. gada 4. aprīļa rezolūciju par palmu eļļu un lietusmežu izciršanu ⁽⁸⁾,
- ņemot vērā 2017. gada 12. septembra rezolūciju par starptautiskās tirdzniecības un ES tirdzniecības politikas ietekmi uz globālajām vērtības ķēdēm ⁽⁹⁾,
- ņemot vērā 2018. gada 3. jūlija rezolūciju par pirmiedzīvotāju tiesību pārkāpumiem visā pasaulē, tostarp zemes piesavināšanos ⁽¹⁰⁾,
- ņemot vērā 2018. gada 11. septembra rezolūciju par pārredzamu un atbildīgu dabas resursu pārvaldību jaunattīstības valstīs: meži ⁽¹¹⁾,
- ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūciju par Eiropas zaļo kursu ⁽¹²⁾,
- ņemot vērā 2020. gada 16. janvāra rezolūciju par Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesiju (COP15) ⁽¹³⁾,
- ņemot vērā 2020. gada 16. septembra rezolūciju par ES lomu pasaules mežu aizsardzībā un atjaunošanā ⁽¹⁴⁾,
- ņemot vērā 2019. gada 21. marta “Mežu solījumu”, ar ko daudzi Eiropas Parlamenta deputāti apņēmas veicināt rīcībpolitiku mežu aizsardzībai un atjaunošanai visā pasaulē, kā arī atzīt un nodrošināt mežu iedzīvotāju teritorijas un viņu tiesības,
- ņemot vērā Padomes 2018. gada 28. jūnija secinājumus par meža tiesību aktu ieviešanu, pārvaldību un tirdzniecību,
- ņemot vērā Komisijas 2019. gada 23. jūlija paziņojumu “Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus” (COM(2019)0352),
- ņemot vērā Komisijas 2018. gada janvāra dokumentu “Priekšizpēte par iespējām pastiprināt ES rīcību pret atmežošanu”,
- ņemot vērā Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumu “Eiropas zaļais kurss” (COM(2019)0640),
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam — atgriezīsim savā dzīvē dabu” (COM(2020)0380),
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselības un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā” (COM(2020)0381),

⁽⁶⁾ Pieņemtie teksti, P7_TA(2010)0226.

⁽⁷⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2016)0405.

⁽⁸⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2017)0098.

⁽⁹⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2017)0330.

⁽¹⁰⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0279.

⁽¹¹⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0333.

⁽¹²⁾ Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0005.

⁽¹³⁾ Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0015.

⁽¹⁴⁾ Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0212.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- ņemot vērā pilsoniskās sabiedrības pārstāvju 2018. gada aprīļa paziņojumu par ES lomu mežu un tiesību aizsardzībā,
  - ņemot vērā Reglamenta 47. un 54. pantu,
  - ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas, Attīstības komitejas, Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas un Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas atzinumus,
  - ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojumu (A9-0179/2020),
- A. tā kā bioloģiski daudzveidīgi meži, kas ir dabiski oglekļa piesaistītāji, ir nepieciešami, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām atbilstīgi Parīzes nolīgumā noteiktajiem mērķiem iegrožot vidējās temperatūras pieaugumu pasaulē krietni zem 2 °C salīdzinājumā ar pirmsrūpniecības laikmeta līmeni un īstenot centienus, lai ierobežotu temperatūras pieaugumu līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsrūpniecības laikmeta līmeni, un ka jaunākie zinātniskie pierādījumi liecina, ka, ierobežojot pieaugumu līdz 1,5 grādiem, tiktu būtiski samazināts kaitējums cilvēkiem un dabiskajām ekosistēmām salīdzinājumā ar 2 grādu scenāriju ⁽¹⁵⁾, kā arī mērķiem attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un biodaudzveidības saglabāšanu; tā kā ne tikai atmežotās teritorijas, bet arī meži, kurus degradējusi cilvēku iejaukšanās, var kļūt par oglekļa dioksīda avotu;
- B. tā kā mežos atrodami 80 % Zemes bioloģiskās daudzveidības un tie aizņem 30 % no tās virsmas ⁽¹⁶⁾; tā kā meži ir svarīga organiskā infrastruktūra dažām no blīvākajām, trauslākajām un daudzveidīgākajām planētas ekosistēmām; tā kā atmežošana ir visnopietnākais drauds 85 % apdraudēto vai izmirstošo sugu un no 1970. līdz 2012. gadam mežu izciršanas dēļ 58 % mugurkaulnieku jau ir izzuduši no pasaules virsmas ⁽¹⁷⁾;
- C. tā kā meži ir iztikas un ienākumu avots aptuveni 25 % pasaules iedzīvotāju ⁽¹⁸⁾, un mežu iznīcināšana nopietni ietekmē visneaizsargātāko cilvēku, tostarp pirmiedzīvotāju, kas ir ļoti atkarīgi no mežu ekosistēmām, iztiku;
- D. tā kā emisijas no zemes izmantošanas pārmaiņām — galvenokārt atmežošanas dēļ — rada aptuveni 12 % no globālajām siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām un ir otrs lielākais klimata pārmaiņu cēlonis pēc ogļu, naftas un gāzes dedzināšanas ⁽¹⁹⁾;
- E. tā kā atmežošana īpaši ietekmē pirmatnējos mežus; tā kā pirmatnējos mežos ir ļoti lieli oglekļa krājumi un tiem raksturīgs unikāls bioloģiskās daudzveidības līmenis un ekoloģiskie apstākļi, un tāpēc tos nevar aizstāt ar nesen stādītiem mežiem; tā kā apmežošanai, ko veic tādā veidā, kas ir saderīgs ar vietējo ekosistēmu aizsardzību un uzlabošanu, var būt nozīmīga loma cīņā pret klimata pārmaiņām;
- F. tā kā, lai palīdzētu risināt bioloģiskās daudzveidības izzušanas un klimata krīzes problēmu, ir svarīgi, ka mežus aizsargā un atjauno tā, lai maksimāli palielinātu to spēju uzglabāt oglekli un aizsargāt bioloģisko daudzveidību; tā kā tas sniedz vairākus ieguvumus, jo, pašreizējiem mežiem ļaujot augt līdz to maksimālajai spējai saglabāt oglekli, vienlaikus atjaunojot iepriekš degradētās ekosistēmas un ļaujot sadalīties organiskajam materiālam, tiek aizsargāta arī biodaudzveidība, kā arī augsne, gaiss, zeme un ūdens;

⁽¹⁵⁾ Ziņojums "Globālā sasilšana 1,5 °C apmērā, IPCC īpašais ziņojums par ietekmi, ko rada globālā sasilšana 1,5 °C apmērā virs pirmsindustriālā līmeņa un saistītie globālie siltumnīcefekta gāzu emisijas ceļi kontekstā ar stiprāku globālo atbildi klimata pārmaiņu draudiem, ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanas centieniem".

⁽¹⁶⁾ Paziņojums "Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus", Eiropas Komisija, 2019.

⁽¹⁷⁾ "Living planet 2016", WWF, Zoological society of London, Stockholm Resilience Centre.

⁽¹⁸⁾ Paziņojums "Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus", Eiropas Komisija, 2019.

⁽¹⁹⁾ Smith P et al. (2014), *Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU)*, no "Klimata pārmaiņas 2014. gadā: klimata pārmaiņu mazināšana. III darba grupas raksts Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) piektajā novērtējuma ziņojumā [Edenhofer O et al (eds.)], Cambridge University Press, Kembridža, Apvienotā Karaliste un Ņujorka, Ņujorkas štats, ASV.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- G. tā kā visā pasaulē palielinās sabiedrības spiediens attiecībā uz neražīgu meža funkciju īstenošanu, kas bieži ir tieši neatbilstībā ar mežu stāvokļa pasliktinājumu;
- H. tā kā meži nodrošina sabiedrībai svarīgus ekosistēmas pakalpojumus, piemēram, tīru gaisu, ūdens plūsmas regulēšanu, oglekļa samazināšanu, aizsardzību pret ūdens un vēja eroziju, dzīvnieku un augu dzīvotnes, noplūcinātas zemes atjaunošanu, kā arī noturību pret klimata izmaiņām; ir novērtēts, ka vērtība ūdens plūsmas dabiskajam regulējumam mežos ir no 1 360 līdz 5 235 USD (2007. gada vērtība) ⁽²⁰⁾ uz hektāru gadā un šo “dabas pakalpojumu” smagi ietekmē atmežošana; tā kā mežiem un biodaudzveidībai ir arī iekšvērtība, kas pārsniedz to izmantošanas vērtību cilvēkiem, tostarp kā oglekļa krājumiem, kurus nevar izteikt naudā vai kvantitatīvi;
- I. tā kā mežiem ir kultūras, sociāla un garīga vērtība daudziem cilvēkiem un tautām;
- J. tā kā, lai gan mežu segums Savienībā pēdējo desmitgažu laikā ir palielinājies, koku seguma zudums pasaulē pēdējo 18 gadu laikā ir pastāvīgi palielinājies un tikai 2019. gadā vien tika iznīcināti 3,8 miljoni hektāru primāro lietusmežu ⁽²¹⁾;
- K. tā kā pasaules mežu atmežošana, degradācija un pārveidošana saasina draudus, ko rada pirmiedzīvotājiem un vietējām kopienām, kuras saskaras ar cilvēktiesību pārkāpumiem, uzbrukumiem un slepkavībām, reaģējot uz viņu centieniem aizsargāt mežus, zemi un vidi, un 2018. gadā katru nedēļu vidēji tika nogalināti vairāk nekā trīs zemes un vides aizstāvji, un vairāk nekā 300 cilvēku ir tikuši nogalināti resursu un zemes izmantošanas konfliktos Amazones reģionā tikai pēdējā desmitgadē vien ⁽²²⁾;
- L. tā kā klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības zudums visā pasaulē, kā arī dabisko ekosistēmu, tostarp mežu, iznīcināšana būtiski ietekmē savvaļas dzīvotnes un izraisa pastiprinātu saskarsmi starp savvaļas dzīvniekiem, cilvēkiem un mājdzīvniekiem, tādējādi palielinot jaunu epidēmiju un pandēmiju uzliesmojuma risku, kuras izraisa savvaļas dzīvnieki; tā kā Pārtnikas un lauksaimniecības organizācija (FAO) apstiprina, ka jauno infekcijas slimību pieaugums sakrīt ar tropisko mežu izciršanas straujo kāpumu, jo īpaši saistībā ar eļļas palmu vai sojas pupu stādīšanu ⁽²³⁾; tā kā vairāk nekā divas trešdaļas jauno infekcijas slimību rodas no dzīvniekiem, kuru lielākais vairums ir savvaļas dzīvnieki; tā kā biodaudzveidības un labi funkcionējošu ekosistēmu aizsargāšana un atjaunošana ir iedarbīgākais veids, kā vairot mūsu izturētspēju un novērst jaunu slimību rašanos un izplatīšanos;
- M. tā kā ūdens ir ļoti vērtīgs resurss; tā kā tiesību aktu par ūdens resursu aizsardzību trūkums vai neatbilstīga īstenošana neļauj kontrolēt šo resursu izmantošanu un pieļauj pārlietu lielu ieguvu, piesārņojumu un ūdens sagrābšanu; tā kā tas kaitē lejupējām ekosistēmām un vietējām kopienām; tā kā ir gadījumi, kad mežu un ekosistēmu riska preču ražošanas dēļ notiek ūdens sagrābšana ⁽²⁴⁾;
- N. tā kā meža resursu un atjaunojamo izejvielu ilgtspējīga apsaimniekošana, kā arī meža zemes izmantošana tādā veidā un apjomā, kas saglabā to bioloģisko daudzveidību, atjaunošanās spēju, vitalitāti un potenciālu pildīt pašreizējās un turpmākās attiecīgās ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas vietējā, valsts un pasaules līmenī un kas nerada kaitējumu citām ekosistēmām, ir svarīgs elements vispārējā politikas pieejā mežu izciršanas apturēšanai gan Savienības, gan globālā līmenī;

⁽²⁰⁾ Cook, NASA Goddard Institute for Space Studies, 2005.

⁽²¹⁾ “Mēs pazaudējam pirmatnējo lietusmežu futbola laukuma lielumā ik pēc 6 sekundēm 2019. gadā”, *World Resources Institute*, tiešsaistē, 2020. gada 2. jūnijs.

⁽²²⁾ “Lietusmežu mafijas: kā vardarbība un nesodāmība veicina atmežošanu Brazīlijas Amazonē”, *Human Rights Watch*, tiešsaistē, 2019. gada 17. septembris.

⁽²³⁾ Bruce A. Wilcox un Brett Ellis, Infekcijas slimību ekoloģijas centrs, Āzijas un Klusā okeāna valstu Tropu medicīnas un infekcijas slimību institūts, Havaju Universitāte, Manoja, ASV, 2006.

⁽²⁴⁾ Kā ziņots, piemēram, Vides tiesiskuma atlantā <https://ejatlas.org/conflict/water-grabbing-and-agribusiness-in-the-south-coast-of-guatemala> — par Gvatemalas gadījumu (cukurniedres, palmu eļļa un banāni).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- O. tā kā tiek lēsts, ka Savienības patēriņš izraisa vismaz 10 % globālās atmežošanas;
- P. tā kā ir svarīgi veicināt ilgtspējīgu uzturu, vairojot patērētāju izpratni par patēriņa modeļu ietekmi un sniedzot informāciju par uzturu, kas ir labāks cilvēka veselībai un kam ir mazāka vides pēda;

Vispārīgas piezīmes

1. uzsver, ka aptuveni 80 % globālās atmežošanas izraisa lauksaimniecībā izmantojamās zemes paplašināšana⁽²⁵⁾; šai sakarā uzsver, ka Komisijas 2019. gada jūlija paziņojumā "Pastiprināt ES rīcību ar mērķi aizsargāt un atjaunot pasaules mežus" atzīts, ka Savienības pieprasījums pēc tādiem produktiem kā palmu eļļa, gaļa, soja, kakao, kukurūza, koksne un gumija, tostarp pārstrādātu produktu vai pakalpojumu veidā, būtiski veicina atmežošanu, mežu degradāciju, ekosistēmu iznīcināšanu un saistītos cilvēktiesību pārkāpumus visā pasaulē un veido aptuveni 10 % no kopējā galapatēriņā ietvertās atmežošanas daļas pasaulē⁽²⁶⁾; turklāt norāda, ka arī citu preču, piemēram, kokvilnas, kafijas, cukurniedru, rapšu sēklu un mangrovēs audzētu garneļu, patērēšana Eiropas Savienībā veicina mežu izciršanu pasaulē.
2. norāda, ka mežu saglabāšana un to degradācijas novēršana ir viens no lielākajiem mūsdienu uzdevumiem ilgtspējas jomā, un, neizpildot šo uzdevumu, nevarēs sasniegt Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam, Parīzes nolīguma un Eiropas zaļā kursa mērķus; uzsver, ka atsevišķās pasaules daļās mežu un ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu nevar nodrošināt ar pašreizējām rīcībpolitikām;
3. ar vislielākajām bažām norāda, ka laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam mežu platību zuduma līmenis ir palielinājies par 43 % līdz vidēji 26,1 miljoniem hektāru gadā salīdzinājumā ar 18,3 miljoniem hektāru gadā laikposmā no 2002. līdz 2013. gadam; ir īpaši nobažījies par pirmatnējo mežu zudumu, jo pēdējo trīs gadu laikā, izmantojot pieejamos datus (2016., 2017. un 2018. gads), ir reģistrēts augstākais zudumu līmenis šajā gadsimtā, kad atmežošanas līmenis Amazones mežos Brazīlijā vien ir palielinājies par 88 % 2019. gada jūnijā, salīdzinot ar 2018. gada jūniju; uzsver, ka dabisko mežu iznīcināšana un degradācija notiek ne tikai tropu teritorijās, bet visā pasaulē, tostarp Savienības iekšienē un tās tiešajos kaimiņreģionos;
4. pauž nožēlu par to, ka pasaules mežu platība pašreiz ir tikai 68 % no aprēķinātā pirmsindustriālā līmeņa, ka mežu platība tika samazināta par 290 miljoniem hektāru zemes tīrīšanas un kokmateriālu ieguves dēļ laikposmā no 1990. līdz 2015. gadam un ka neskartie meži (vairāk nekā 500 km² lielas platības, kurās satelīti nekonstatē nekādu cilvēku radītu ietekmi) tika samazināti par 7 % laikposmā no 2000. līdz 2013. gadam⁽²⁷⁾;
5. norāda arī uz to, ka dzīvotņu pārveidošana un iznīcināšana dabisko mežu teritorijās nopietni ietekmē cilvēku un dzīvnieku veselību visā pasaulē, kā arī bioloģisko daudzveidību, jo īpaši zoonožu izplatības pieaugumu — pēdējo 30 gadu laikā tās izraisīja 50 pandēmijas, tostarp neseno Covid-19 pandēmiju;
6. ar bažām atzīmē, ka pēc traģiskā Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma pētījumi turpina apstiprināt satraucošo saikni starp zoonozes slimībām un atmežošanu, klimata izmaiņām un bioloģiskās daudzveidības zudumu;
7. uzsver, ka pirmatnējie meži ir neaizstājami un pirmatnējo mežu zudumus nevar kompensēt ar jaunu, uz mežu balstītu pieeju; norāda, ka atmežošanas un mežu degradācijas apturēšana apvienojumā ar esošo mežu aizsardzību, ilgtspējīgu atjaunošanu, apmežošanu un mežu atjaunošanu tā, lai maksimāli palielinātu to oglekļa uzglabāšanas un biodaudzveidības aizsardzības spēju, var nodrošināt iztiku, palielināt ienākumus vietējām kopienām un piedāvāt ekonomiskās attīstības

⁽²⁵⁾ FAO, 2016, "Pasaules mežu stāvoklis 2016. gadā. Mezsaimniecība un lauksaimniecība: zemes izmantošanas problēmas un iespējas", Roma, <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>

⁽²⁶⁾ Eiropas Komisija, 2013. gads. ES patēriņa ietekme uz atmežošanu: Vispārēja analīze par ES patēriņa ietekmi uz atmežošanu. Galīgais ziņojums. Pētījums, ko finansēja Eiropas Komisija un veica VITO, Starptautiskais lietišķās sistēmu analīzes institūts, HIVA – Onderzoeksinstituut voor Arbeid un Starptautiskā dabas aizsardzības savienība, Nīderlande.

⁽²⁷⁾ IPBES 2019. gada ziņojums.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

iespējas; šajā sakarā uzsver, ka ir svarīgi veicināt agroekoloģiju un ilgtspējīgu lauksaimniecības ražošanu pasaules, valsts, reģionālā un vietējā līmenī, novēršot neilgtspējīgu zemes izmantošanu un apsaimniekošanas praksi, novēršot dabiskus traucējumus un mazinot klimata pārmaiņas;

8. uzsver, ka lielas mežu teritorijas palīdz novērst kontinentālo reģionu pārtuksnešošanos; ierosina attīstības un tirdzniecības rīcībpolitikā stingri ņemt vērā arī mežu kā mitruma avota aizsardzību; uzsver, piemēram, ka 40 % no kopējām lietusgāzēm Etiopijas augstienēs, kuras ir galvenais Nīlas avots, nodrošina mitrums, kas pārstrādāts no Kongo baseina mežiem, un ka atmežošanas apturēšana reģionā ir svarīga arī klimata un bēgļu krīzes risināšanai;

9. uzsver, ka atmežošanas virzītājspēki paši par sevi neaprobežojas tikai ar mežu nozari un ir saistīti ar plašu jautājumu klāstu, piemēram, zemes īpašumtiesībām, vāju valdību un tiesībaizsardzību, pirmiedzīvotāju tiesību aizsardzību, klimata pārmaiņām, demokrātiju, cilvēktiesībām un politisko brīvību, preču patēriņa līmeni, lielu atkarību no barības importa, lauksaimniecības politiku, kā arī tādas valsts politikas trūkumu, kas veicinātu un stimulētu ilgtspējīgi un likumīgi iegūtas un ražotas preces; atgādina, ka pirmiedzīvotāju tautu sievietēm un sievietēm lauksaimniecēm ir svarīga loma meža ekosistēmu aizsardzībā; aicina Komisiju pastiprināt centienus holistiski risināt atmežošanas problēmu, izmantojot saskaņotu un juridiski saistošu politikas satvaru un vienlaikus nodrošinot ekosistēmu saglabāšanu; uzskata, ka dzimumu līdztiesība mežsaimniecības izglītībā ir viens no galvenajiem mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas elementiem, kas jāatspoguļo Savienības politikā;

10. norāda, ka daudzās valstīs atmežošana ir saistīta ar atbilstošas politikas (piemēram, zemes izmantošanas plānošanas) trūkumu, neskaidrām īpašumtiesību attiecībām un citām tiesībām uz zemi, sliktu pārvaldību un tiesībaizsardzību, nelikumīgām darbībām un nepietiekamiem ieguldījumiem ilgtspējīgā mežu apsaimniekošanā;

11. norāda, ka Eiropas Parlaments kopš 2015. gada decembra ir pieņēmis 40 iebildumus pret ģenētiski modificētas pārtikas un barības importu, no kuriem 11 bija ģenētiski modificētas sojas imports; atgādina, ka viens no iemesliem, kāpēc pret šo importu iebilda, bija atmežošana, kas saistīta ar to audzēšanu tādās valstīs kā Brazīlija un Argentīna, kur soja ir gandrīz tikai ģenētiski modificēta, lai to izmantotu ar pesticīdiem; norāda, ka nesenā salīdzinošā zinātniskajā pētījumā, ko veikuši pētnieki no visas Savienības, ir konstatēts, ka Eiropas Savienībai ir lielākais oglekļa pēdas nospiedums pasaulē sakarā ar sojas importu no Brazīlijas, kas ir par 13,8 % lielāks nekā Ķīnas — lielākās sojas importētājas pasaulē — imports; norāda, ka šī Savienības lielā oglekļa pēda ir saistīta ar tās emisiju daļu materializētajā atmežošanā⁽²⁸⁾; turklāt norāda, ka saskaņā ar Komisijas informāciju soja vēsturiski ir bijusi Savienības izraisītas globālās atmežošanas un ar to saistīto emisiju galvenais iemesls — tā veido gandrīz pusi no Savienības kopējā materializētās atmežošanas importa⁽²⁹⁾;

12. vērš uzmanību uz to, kā ģenētiski modificētu organismu audzēšana būtiski veicina atmežošanu, jo īpaši Brazīlijā un Argentīnā, un uzskata, ka būtu jāpārtrauc ģenētiski modificētu organismu ieviešana Savienībā; atgādina, ka gaļas patēriņš — pat Savienības iekšienē — veicina atmežošanu ārpus Savienības, palielinot pieprasījumu pēc lētas ģenētiski modificētu organismu barības, jo īpaši ģenētiski modificētu sojas pupu importa;

13. norāda, ka sākotnēji pārtikas un lopbarības ražošanai izmantoto ganību un lauksaimniecības zemju pārveidošana par zemi biomasas kurināmā ražošanai (netiešas izmaiņas zemes lietojumā) var nelabvēlīgi ietekmēt arī mežus;

⁽²⁸⁾ Escobar N., Tizado E. J., zu Ermgassen E. K., Löfgren P., Börner J., un Godar J. (2020). "Spatially-explicit footprints of agricultural commodities: Mapping carbon emissions embodied in Brazil's soy exports." *Global Environmental Change*, 62, 102067 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378019308623>

⁽²⁹⁾ Komisijas tehniskais ziņojums 2013-063 "ES patēriņa ietekme uz atmežošanu: vispārēja analīze par ES patēriņa ietekmi uz atmežošanu", pētījums, ko finansēja Eiropas Komisija, ENV ĢD un veica VITO, IIASA, HIVA un IUCN (Nīderlande), <http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>, 23. un 24. lpp.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

Brīvprātīga trešo personu sertifikācija un marķējumi

14. atzinīgi vērtē to, ka uzņēmumi arvien vairāk apzinās pasaules mežu izciršanas, mežu degradācijas un ekosistēmu iznīcināšanas problēmu, nepieciešamību pēc korporatīvas rīcības un attiecīgām saistībām, kā arī arvien biežāk aicina noteikt pārredzamas, konsekventas, vienotas, stabilas un izpildāmas prasības attiecībā uz ilgtspējīgām piegādes ķēdēm, tostarp samazināt pieprasījumu pēc mežam bīstamām precēm; norāda, ka daži operatori ir atbalstījuši 2014. gada Ņujorkas deklarāciju par mežiem un ir veikuši pasākumus, lai novērstu mežu izciršanu, bet diemžēl šiem pasākumiem bieži trūkst vērienīgu mērķu, tie attiecas tikai uz piegādes ķēdes daļām un nav paredzēti, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar vairākiem savstarpēji saistītiem atmežošanas virzītājspēkiem⁽³⁰⁾, tāpēc tie neizpilda savus ilgtspējas solījumus un paziņotās saistības; šajā sakarā uzsver, ka uzņēmumu brīvprātīgās saistības pret atmežošanu vēl nav bijušas pietiekamas, lai apturētu globālo atmežošanu;

15. norāda, ka trešo pušu sertifikācijas sistēmām ir bijusi būtiska nozīme, lai savestu kopā uzņēmējus un pilsonisko sabiedrību nolūkā panākt vienotu izpratni par atmežošanas problēmu; tomēr norāda, ka, lai gan brīvprātīgas trešo personu sertifikācijas shēmas ir palīdzējušas izstrādāt labu praksi, ar šīm shēmām vien nevar apturēt un novērst globālo atmežošanu un ekosistēmu degradāciju, un tām būtu tikai jāpapildina saistoši pasākumi; norāda, ka brīvprātīga trešo pušu sertifikācijas sistēma var būt papildu instruments, lai izvērtētu un mazinātu atmežošanas riskus, ja tas tiek efektīvi izstrādāts un īstenots, ņemot vērā sistēmas pamatā esošos labi definētus, izmērāmos un vērienīgos ilgtspējas kritērijus un nodrošinot sertifikācijas un akreditācijas procesa stingru īstenošanu, neatkarīgu uzraudzību un atbilstības mehānismus un iespējas pārraudzīt piegādes ķēdi, kā arī ievērojot pamatotu prasību aizsargāt pirmatnējos mežus un citus dabiskos mežus un veicināt ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu;

16. norāda, ka trešo personu veikta sertifikācija un marķēšana vien nav pietiekami efektīva, lai novērstu meža un ekosistēmu riska preču un produktu nonākšanu Savienības iekšējā tirgū; tādēļ uzsver, ka trešo pušu sertifikācija var tikai papildināt, bet nevar aizstāt uzņēmējiem saistošu un rūpīgi īstenotu pienācīgas rūpības procesu, kas nodrošina arī to atbildību sociālajā un vides jomā, ko paredz LESD 191. pantā noteiktais princips "piesārņotājs maksā";

17. pauž bažas par to, ka daudzas pašreizējās sertifikācijas sistēmas un marķējumi rada patērētājiem neskaidrības un mazina viņu iespējas izdarīt informācijā balstītu izvēli; šajā sakarā uzsver, ka būtu jāapsver informācijas sniegšanas pienākuma saskaņošana;

18. uzsver, ka politikas pasākumi, kas ir atkarīgi tikai no patērētāju izvēles, nepamatoti uzliek pienākumu patērētājiem pieņemt lēmumu par to, vai iegādāties neatmežojošus produktus, un tas nebūs pietiekami efektīvi, lai iekļautu ilgtspējīgāku ražošanu; uzskata, ka patērētāju informēšana par neatmežojošiem produktiem var būt iedarbīgs instruments, lai papildinātu tiesisko regulējumu attiecībā uz pienācīgu rūpību un pievērstos šā jautājuma pieprasījuma pusei; mudina Komisiju vēl vairāk integrēt atmežošanas apsvērumus ES ekomarķējuma, zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) un citās iniciatīvās saistībā ar aprītes ekonomiku kā daļu no visaptveroša pasākumu un iniciatīvu kopuma, lai nodrošinātu no atmežošanas brīvas piegādes ķēdes; turklāt aicina Komisiju iekļaut atmežošanas un ekosistēmu degradācijas risku Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2005/29/EK⁽³¹⁾ iekļauto zaļo prasību kritēriju sarakstā un izveidot ES iepriekšējas apstiprināšanas sistēmu, lai atļautu zaļo prasību izmantošanu;

19. norāda, ka līdz šim nav pieņemti noteikumi, kas aizliegtu laist Savienības tirgū izstrādājumus, kuri ir veicinājuši mežu iznīcināšanu; norāda, ka pat tādi mežizstrādes kokmateriāli, kas likumīgi atbilst izcelsmes valsts tiesību aktiem, var veicināt atmežošanu un joprojām var brīvi piekļūt Savienības tirgum; norāda, ka tādēļ daudz Savienībā sastopamo preču, kas rada apdraudējumu mežam un ekosistēmām, patērētājiem nav garantijas, ka šie produkti neveicina atmežošanu un ka tādējādi patērētāji, kuriem to nevar pārmest, negribot un nezinot, veicina atmežošanu;

⁽³⁰⁾ Piecu gadu novērtējuma ziņojums par Ņujorkas deklarāciju "Mežu aizsardzība un atjaunošana. Stāsts par lielām saistībām, bet ierobežotu progresu", 2019. gada septembris.
<https://forestdeclaration.org/images/uploads/resource/2019NYDFRreport.pdf>

⁽³¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EEK, 98/27/EEK un 2002/65/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 ("Negodīgas komercprakses direktīva") (OV L 149, 11.6.2005., 22. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

20. norāda, ka kritēriji attiecībā uz to, kas ir “neatmežojoša” prece vai produkti, kuri ir sertifikācijas sistēmu pamatā, ne vienmēr ir bijuši pietiekami visaptveroši, jo dažkārt tie attiecas tikai uz dažām attiecīgā produkta sastāvdaļām, tikai uz produkta dzīves cikla daļām, vai arī izmanto nepietiekamu jēdziena “neatmežojošs” definīciju, kas var izraisīt to, ka uzņēmumi meklē izdevīgākus marķējumus un kopumā mazina sertifikācijas mērķi;

Obligātie noteikumi, kuru pamatā ir pienācīga rūpība

21. šai sakarā atzinīgi vērtē vairāku uzņēmumu aicinājumus ieviest Savienības noteikumus par obligātu pienācīgas rūpības prasību ievērošanu tādu preču piegādes ķēdēs, kas apdraud mežus;

22. atgādina par 2020. gada 15. janvāra rezolūciju par Eiropas zaļo kursu un tajā noteikto prasību Komisijai nekavējoties iesniegt priekšlikumu Savienības tiesiskajam regulējumam, kurš balsītos uz pienācīgu pārbaudi, lai nodrošinātu ilgtspējīgas un neatmežojošas piegādes ķēdes produktiem, kas laisti Savienības tirgū, pievēršot īpašu vērību ar importu saistītās atmežošanas galvenajiem iemesliem un tā vietā veicinot importu, kas neveicina atmežošanu citās valstīs, ņemot vērā preču eksporta ekonomisko nozīmi jaunattīstības valstīs, jo īpaši attiecībā uz sīkražotājiem, ņemot vērā visu ieinteresēto personu, jo īpaši MVU, atsauksmes;

23. atgādina, ka Komisija savā 2008. gada paziņojumā par atmežošanu noteica mērķi vēlākais līdz 2030. gadam apturēt meža platību izzušanu pasaulē un līdz 2020. gadam vismaz par 50 % samazināt apjomīgo atmežošanu tropu reģionos un brīdina, ka otrais mērķis gandrīz noteikti netiks sasniegts;

24. atzinīgi vērtē Komisijas ieceri risināt atmežošanas un mežu degradācijas problēmu pasaulē, taču aicina īstenot vērienīgāku politikas pieeju; aicina Komisiju iesniegt priekšlikumu un ietekmes novērtējumu tiesiskajam regulējumam, kura pamatā ir obligātas pienācīgas rūpības, ziņošanas un informācijas izpaušanas un trešo pušu līdzdalības prasības, atbildības un sankciju piemērošanas nosacījumi saistību neizpildes gadījumā visiem uzņēmumiem, kuri Savienības tirgū pirmo reizi laiž izejvielu preces, kas izraisa apdraudējumus mežiem un ekosistēmām, un produktus, kuri iegūti no šādām precēm, kā arī nosacījumi par minēto prasību pārkāpumos cietušo iespējām vērsties tiesā un saņemt tiesību aizsardzību; uzskata, ka tirgotājiem, kuri veic tirdzniecību Savienības tirgū, jo īpaši attiecībā uz izejvielu un attiecīgo ražojumu izcelsmes noteikšanu brīdī, kad tos laiž Savienības iekšējā tirgū, būtu jāpiemēro pienākumi nodrošināt izsekojamību, lai izveidotu ilgtspējīgas un neatmežojošas piegādes ķēdes, kā noteikts šīs rezolūcijas pielikumā; uzsver, ka šis tiesiskais regulējums būtu jāpiemēro arī visām finanšu iestādēm, kam ir atļauts veikt darbību Savienībā un kas nodrošina finansējumu uzņēmumiem, kas iegūst, ražo, pārstrādā vai tirgo tādas izejvielu preces un no tām iegūtos produktus, kuri rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām;

25. uzskata, ka Savienībai ir jānodrošina, lai tā atbalstītu tikai tādas globālās piegādes ķēdes un finanšu plūsmas, kas nav saistītas ar atmežošanu un neizraisa cilvēktiesību pārkāpumus; ir pārliecināts, ka obligāti ilgtspējības noteikumi, kas ieviesti lielā tirgū, piemēram, Savienības tirgū, spēj virzīt globālo ražošanas praksi uz ilgtspējīgākām praksēm;

26. norāda, ka izejvielu preces, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām un uz ko attiektos minētais ES tiesiskais regulējums, būtu jānosaka, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un zinātniski pamatotiem apsvērumiem, kuri paredz, ka šādas izejvielu preces ir saistītas ar mežu un ar oglekli piesātinātu ekosistēmu ar lielu bioloģisko daudzveidību iznīcināšanu un degradāciju, kā arī ar būtisku apdraudējumu pirmiedzīvotāju tiesībām un cilvēktiesībām kopumā;

27. uzsver, ka šādam ES tiesiskajam regulējumam būtu jānodrošina ne tikai izejvielu preču un no tām iegūto produktu, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, ieguves, ražošanas, izmantošanas un pārstrādes likumība izcelsmes valstī, bet arī šādu preču un produktu ievākšanas, ieguves, ražošanas un pārstrādes ilgtspēja;

28. uzsver — kā liecina vairāki pētījumi⁽³²⁾ — tiesiskais regulējums, lai novērstu ar atmežošanu saistīto produktu ienākšanu Savienības iekšējā tirgū, neietekmēs Savienībā pārdoto un šīs rezolūcijas pielikumā minēto preču apjomu un cenu un ka papildu izmaksas, kas uzņēmējiem rodas šo juridisko saistību īstenošanā, ir minimālas;

29. akcentē nevalstisko organizāciju, vides aktīvistu, nozares apvienību, kā arī trauksmes cēlēju ieguldījumu cīņā pret kokmateriālu iegūvi nelikumīgas mežizstrādes rezultātā, jo tā tiek iznīcināti meži, zūd bioloģiskā daudzveidība un palielinās siltumnīcefekta gāzu emisijas apjoms;

⁽³²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014001046>

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

30. norāda, ka šāds ES tiesiskais regulējums būtu jāattiecina ne tikai uz mežiem, bet arī uz citām ekosistēmām, jo īpaši uz jūras un piekrastes ekosistēmām, mitrājiem, kūdrājiem un savannām, kas piesātinātas ar oglekli un izceļas ar lielu bioloģisko daudzveidību, lai izvairītos no tā, ka radītais spiediens tiek novirzīts uz šādām ekosistēmām;

31. uzskata, ka minētie pienākumi būtu jāpiemēro visiem uzņēmumiem, kuri Savienības tirgū laiž izejvielu preces, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, neatkarīgi no to lieluma vai reģistrācijas vietas, tiklīdz rūpīgā novērtējumā ir secināts, ka tie ir funkcionāli un piemērojami visiem tirgus dalībniekiem, tostarp MVU; atzīstot, ka darbībām pēc operatora riska novērtējuma ir jābūt samērīgām ar risku līmeni, kas saistīts ar konkrēto preci, tomēr uzskata, ka sadrumstalotā gala tirgū ir svarīgi iekļaut mazākus un lielākus uzņēmumus, lai nodrošinātu gan liela mēroga ietekmi, gan patērētāju uzticēšanos; uzsver, ka tiesiskais regulējums nedrīkst radīt nepamatotu slogu mazajiem un vidējiem ražotājiem, tostarp mazajiem īpašniekiem, vai liegt tiem piekļuvi tirgiem un starptautiskajai tirdzniecībai jaudas trūkuma dēļ; tādēļ uzsver, ka ir vajadzīgs saskaņots MVU atbalsta mehānisms ES līmenī, lai nodrošinātu to izpratni, gatavību un spēju ražot saskaņā ar vides un cilvēktiesību prasībām;

32. uzsver, ka daudzi Savienības uzņēmumi piegādes ķēdē ir MVU, un tādēļ prasa veikt efektīvu, MVU labvēlīgu īstenošanu, administratīvo slogu samazinot līdz absolūtam minimumam; uzskata, ka būtu jāizveido agrīnās brīdināšanas sistēma uzņēmumu brīdināšanai gadījumos, kad tie importē no reģioniem, kuros, iespējams, notiek atmežošana;

33. uzskata, ka Savienības mēroga obligātas pienācīgas rūpības prasības sniegtu ieguvumus uzņēmumiem, izlīdzinot konkurences apstākļus, nodrošinot konkurentiem atbilstību tiem pašiem standartiem, un nodrošinātu juridisku noteiktību, nevis dažādu valsts līmeņa pasākumu mozaīku;

34. atgādina par Komisijas Tieslietu un patērētāju ģenerāldirektorāta pasūtītā pētījuma par pienācīgas rūpības prasībām piegādes ķēdē secinājumiem, kuros konstatēts, ka lielākā daļa uzņēmēju respondentu ir vienisprātis, ka obligātai pienācīgas rūpības prasību ievērošanai būtu pozitīva ietekme uz cilvēktiesībām un vidi;

35. uzsver, ka digitalizācija un jauni tehnoloģiju rīki ļauj uzņēmumiem rast vēl nebijušus risinājumus, lai noteiktu, novērstu, mazinātu un ņemtu vērā cilvēktiesības un ietekmi uz vidi;

36. uzskata, ka turpmāko tiesisko regulējumu attiecībā uz atmežojošām precēm vajadzētu balstīt uz pieredzi, kas gūta īstenojot FLEGT rīcības plānu, ES Kokmateriālu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/821⁽³³⁾ (Konfliktu izraķeņu regula), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/95/ES⁽³⁴⁾ (Nefinanšu informācijas atklāšanas direktīva), tiesību aktus par nelegālu, neregistrētu un neregulētu (NNN) zveju un citas Savienības iniciatīvas piegādes ķēžu regulēšanai;

37. atzinīgi vērtē notiekošo Nefinanšu informācijas atklāšanas direktīvas pārskatīšanu un aicina Komisiju uzlabot nefinanšu informācijas atklāšanas kvalitāti un paplašināt tās tvērumu, jo īpaši attiecībā uz finanšu iestāžu ziņošanu par vides aspektiem, un veicināt ar mežu saistītu apsvērumu iekļaušanu uzņēmumu sociālajā atbildībā;

ES Kokmateriālu regula un FLEGT brīvprātīgie partnerattiecību nolīgumi (BPN)

38. pauž pārliecību, ka ES Kokmateriālu regula un it īpaši tās pienācīgas rūpības prasības ir labs paraugs, ko izmantot iecerētā ES tiesiskā regulējuma izstrādei, lai apturētu un vērstu pretējā virzienā ES izraisītu globālo atmežošanu, taču ES Kokmateriālu regulas neatbilstīgā īstenošana, aptverto kokmateriālu ierobežotais raksturs un regulas izpildes panākšana norāda uz to, ka tā neatbilst iecerei un mērķim; tādēļ uzskata, ka gūto pieredzi saistībā ar ES Kokmateriālu regulu var ņemt

⁽³³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regula (ES) 2017/821, ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).

⁽³⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra Direktīva 2014/95/ES, ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu un grupu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu (OV L 330, 15.11.2014., 1. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

vērā, lai attiecībā uz iecerēto ES tiesisko regulējumu ES izraisītas globālās atmežošanas apturēšanai un vēršanai pretējā virzienā izstrādātu uzlabotus īstenošanas un izpildes noteikumus; atgādina, ka uz mežizstrādes un meža produktu tirdzniecības likumību pašlaik attiecas ES Kokmateriālu regula, un tādēļ uzsver, ka turpmākajā ES tiesiskajā regulējumā būtu jāizvairās no dubulta regulējuma un būtu jāsaskaņo pasākumi, kas reglamentē meža produktu likumīgu un nelikumīgu ieguvu un tirdzniecību;

39. aicina Komisiju izvērtēt ES Kokmateriālu regulas aptverto izejvielu iespējamo iekļaušanu priekšlikuma par ES tiesisko regulējumu tvērumā, lai apturētu un pavērstu pretējā virzienā ES virzīto globālo atmežošanu, ņemot vērā gaidāmo ES Kokmateriālu regulas atbilstības pārbaudi un nodrošinot FLEGT rīcības plāna mērķu sasniegšanu; to darot, Komisijai būtu arī jānovērtē potenciālā ietekme uz pašreizējiem brīvprātīgajiem partnerattiecību nolīgumiem (BPN); Savienības partnervalstīm, kas ražo kokmateriālus, vajadzētu būt cieši iesaistītām šajā procesā;

40. atzinīgi vērtē labos rezultātus, kas ES FLEGT rīcības plāna un BPN ietvaros gūti sadarbībā ar trešām valstīm, risinot ar nelikumīgu mežizstrādi saistīto piegādes problēmu, un uzsver, ka šis darbs būtu jāpastiprina, jo īpaši monitoringa, pārbaudu un kontroļu ziņā, tostarp piedāvājot spēju veidošanu; uzsver, ka BPN ir ļoti efektīvs satvars tam, lai izveidotu labas partnerības ar šīm valstīm, un ka būtu jāveicina jauni BPN ar citiem partneriem; aicina ES palielināt FLEGT finansējumu;

41. mudina Komisiju nodrošināt, ka pilnībā tiek īstenots ES FLEGT darba plāns 2018.–2022. gadam;

42. atzinīgi vērtē gaidāmo FLEGT regulas un ES Kokmateriālu regulas atbilstības pārbaudi, ko veiks Komisija, kā iespēju stiprināt šo tiesību aktu izpildi un paplašināt to darbības jomu, lai tajos iekļautu, piemēram, drukātos izstrādājumus un kokizstrādājumus, konflikta kokmateriālus, kā arī stiprinātu pilsoniskās sabiedrības lomu;

43. atkārtoti prasa, lai pie Savienības robežām rūpīgāk tiktu pārbaudīti importētie kokmateriāli un koksnes izstrādājumi nolūkā nodrošināt, ka importētie izstrādājumi patiešām atbilst kritērijiem, kas jāievēro to ieviešanai Savienībā; aicina savlaicīgi un efektīvi īstenot Savienības Muitas kodeksu (SMK) un stiprināt valstu muitas iestāžu spējas, lai nodrošinātu labāku SMK saskaņošanu un īstenošanu; uzsver, ka Komisijai jānodrošina, lai muitas kontrolēs visā Savienībā tiktu ievēroti vieni un tie paši standarti, izmantojot tiešu un vienotu muitas kontroles mehānismu, koordinējot darbību dalībvalstīm un pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu;

44. uzskata, ka uz tirdzniecību balstīti partnerības nolīgumi ar galvenajām FERC ražotājvalstīm varētu būt noderīgi, lai novērstu atmežošanas piedāvājuma cēloņus, un atzīmē, ka FLEGT BPN modelis ir viena no iespējām;

45. priekšlikumam būtu jānodrošina, ka visām attiecīgajām ieinteresētajām personām ir juridiskā noteiktība par jebkādiem jauniem Savienības mēroga pasākumiem un regulējumu saistībā ar FLEGT BPN pašreizējo izmantošanu un licencēšanu, lai nodrošinātu ieinteresētību ieguldīt neatmežojošā eksportā uz Savienību; mudina Komisiju noslēgt uz tirdzniecību balstītus partnerattiecību nolīgumus ar lielākajām lauksaimniecības preču ražotājvalstīm, lai pievērstos piedāvājuma izraisītas atmežošanas problēmai.

Tirdzniecība un starptautiskā sadarbība

46. uzsver, ka ir jāpārskata tirdzniecības un investīciju politika, lai efektīvāk risinātu globālo atmežošanas problēmu un, pasaules mērogā radot vienlīdzīgus konkurences apstākļus, un jāņem vērā saikne starp tirdzniecības nolīgumiem un globālo biodaudzveidību, kā arī mežu ekosistēmu;

47. atgādina, ka Savienības tirdzniecības un investīciju politikā, tostarp brīvās tirdzniecības nolīgumā ar Mercosur, būtu jāiekļauj saistošas un izpildāmas sadaļas par ilgtspējīgu attīstību, kurās pilnībā ievērotas starptautiskās saistības, jo īpaši Parīzes nolīgums un Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, un kuras atbilst Pasaules Tirdzniecības organizācijas

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

(PTO) noteikumiem un cilvēktiesību ievērošanai; aicina Komisiju nodrošināt, ka visos turpmākajos tirdzniecības un ieguldījumu nolīgumos ir iekļauti juridiski saistoši un obligāti izpildāmi noteikumi, tostarp noteikumi par korupcijas saistībā ar nelikumīgu mežizstrādi apkarošānu, lai novērstu atmežošanu un mežu degradāciju un ekosistēmu iznīcināšanu un degradāciju;

48. kontekstā ar paziņojumā par Eiropas zaļo kursu uzsvērtu principu “neradīt kaitējumu” iesaka Komisijai labāk un regulāri novērtēt spēkā esošo tirdzniecības un investīciju nolīgumu ietekmi uz atmežošanu, mežu un ekosistēmu degradāciju, zemes piesavināšanos un cilvēktiesībām un nodrošināt, ka visu brīvās tirdzniecības un investīciju nolīgumu tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības sadaļās tiek iekļauti vērienīgāki saistoši un obligāti izpildāmi noteikumi par mežu un ekosistēmu aizsardzību, biodaudzveidību, zemes piesavināšanās izbeigšanu un ilgtspējīgu mežsaimniecību;

49. norāda — lai izvairītos no cenu dempinga un nodrošinātu koksnes ilgtspējīgu izmantošanu, novērstu tādu divpusēju nolīgumu izplatīšanos, kuru pamatā ir kokmateriālu dempinga cenas, un lai nepieļautu plašākas mežizstrādes veicināšanu, būtu jāapsver tiesiskās aizsardzības līdzekļi, tostarp kopējas kokmateriālu izsoļu sistēmas izveide, lai varētu izsekot materiālu izcelsmei un cenā ņemt vērā klimata, bioloģiskās daudzveidības un cilvēktiesību apsvērumus;

50. uzskata, ka tirdzniecība un starptautiskā sadarbība ir svarīgi instrumenti, lai konsolidētu augstākus ilgtspējas standartus, jo īpaši attiecībā uz nozarēm, kas saistītas ar mežiem un atvasinātajām vērtību ķēdēm; aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt sadarbību ar trešām valstīm un sniegt tehnisko palīdzību, apmainīties ar informāciju un labu praksi mežu saglabāšanā, uzturēšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, īpašu uzmanību pievēršot saiknei starp organizēto noziedzību un precēm, kas saistītas ar atmežošanu, un aicina veicināt un atvieglināt zinātnisko un akadēmisko sadarbību ar trešām valstīm, kā arī popularizēt pētniecības programmas, lai sekmētu zināšanas un inovāciju bioloģiskās daudzveidības, zaļās uzņēmējdarbības un aprites ekonomikas jomā; uzsver, ka ir jāņem vērā pieņemto pasākumu ietekme uz vismazāk attīstīto valstu (VAV) nodarbinātību un izaugsmi, kuras ir atkarīgas no *FERC* ražošanas; aicina Savienību sniegt atbalstu un sadarboties ar trešo valstu valdībām un pilsonisko sabiedrību to darbā pret atmežošanu, jo īpaši izmantojot VPS+ shēmu; aicina Komisiju izvērtēt, vai būtu jāizstrādā jauns īpašs tirdzniecības atbalsta instruments, lai atvieglotu tirdzniecību saistībā ar to risku mazināšanu, kas raksturīgi *FERC* ražošanai;

51. prasa Komisijai, lai pasākumiem, ko tā pieņems, būtu visaptveroša un diferencēta pieeja atmežošanai, ņemot vērā šīs problēmas dažādās dimensijas un saikni gan ar ilgtspējīgas uzņēmējdarbības iedibināšanu, gan cīņu pret noziedzīgām ekonomiskām darbībām; šajā nolūkā aicina veidot dialogu ar trešām valstīm, lai katrā atsevišķā gadījumā analizētu galvenos meža platību zuduma cēloņus un īstenojamo pasākumu piemērotību;

52. uzsver, ka, piešķirot līgumus, publiskā iepirkuma noteikumos BTN būtu jāņem vērā sociālie, vides un atbildīgas uzņēmējdarbības kritēriji;

53. prasa obligātās Savienības mēroga saistības papildināt ar plašāku un ciešāku globālo sadarbību, nostiprinātu globālo vides pārvaldību un sadarbību ar trešām valstīm, izmantojot tehnisko palīdzību, informācijas un labas prakses apmaiņu mežu aizsardzībā, saglabāšanā un ilgtspējīgā izmantošanā, īpaši uzsverot privātā sektora īstenoto ilgtspējas iniciatīvu nozīmi; kā arī jāpalielina centieni galvenajos starptautiskajos forumos, tostarp PTO un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (ESAO), lai apturētu atmežošanu un mežu degradāciju, atjaunotu mežus un izvairītos no apgriezītās ietekmes, ko rada nevēlamu atmežojošu piegādes ķēžu novirzīšana uz citiem pasaules reģioniem;

54. aicina Komisiju un dalībvalstis, izmantojot tirdzniecību un starptautisko sadarbību, mudināt veikt nepieciešamos ieguldījumus, lai nostiprinātu augstākus ilgtspējas standartus mežsaimniecības nozarēs un to vērtību ķēdēs, veicinot aprites bioekonomiku, zaļo tūrisma, atjaunojamo enerģiju, viedu lauksaimniecību un citas attiecīgās jomas, tostarp trešās valstīs;

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

55. priekšlikumam būtu jānodrošina, ka visām attiecīgajām ieinteresētajām personām ir juridiskā noteiktība par jebkādiem jauniem Savienības mēroga pasākumiem un regulējumu saistībā ar *FLEGT* BPN pašreizējo izmantošanu un licencēšanu, lai nodrošinātu ieinteresētību ieguldīt neatmežojošā eksportā uz Savienību; mudina Komisiju noslēgt uz tirdzniecību balstītus partnerattiecību nolīgumus ar lielākajām lauksaimniecības preču ražotājvalstīm, lai pievērstos piedāvājuma izraisītas atmežošanas problēmai.

56. atzīmē, ka ir svarīgi panākt, lai jautājums par mežu iznīcināšanu būtu iekļauts valsts līmeņa politiskā dialoga procesos, un ka ir svarīgi palīdzēt partnervalstīm izstrādāt un īstenot valsts regulējumu mežsaimniecības un ilgtspējīgas mežsaimniecības jomā; uzsver, ka šāds valsts regulējums ir jāveido, rēķinoties gan ar pašu vajadzībām, gan ar saistībām, kas īstenojamas pasaules mērogā; uzsver, ka ir jāievieš mehānismi, kas rosina mazo lauku saimniecību īpašniekus saglabāt un uzlabot ekosistēmu un produktus, kurus nodrošina ilgtspējīga mežsaimniecība un lauksaimniecība;

57. uzskata, ka stingrai rīcībai Savienības iekšējā tirgū būtu jāiet rokrokā ar stingru rīcību starptautiskā līmenī; tādēļ valstu indikatīvajās programmās saskaņā ar ES ārējo darbību būtu jāintegrē noteikumi, lai palīdzētu trešo valstu uzņēmumiem un mazajiem īpašniekiem, kas strādā ar uzņēmējiem, kuri laiž *FERC* preces Savienības iekšējā tirgū, veikt darbības, nekaitējot mežiem un ekosistēmām;

58. uzskata, ka šīs rezolūcijas pielikumā ierosinātā regula būtu jāizstrādā tā, lai tā atbilstu PTO noteikumiem, ka to ir iespējams izstrādāt tādā veidā un ka tā būtu jāpapildina ar tirdzniecībā balstītiem partnerattiecību nolīgumiem ar lielākajām lauksaimniecības preču ražotājvalstīm, lai risinātu jautājumu par piegādes puses faktoriem, kas veicina atmežošanu;

59. ierosina, ka, apspriežot valstu indikatīvās programmas ar trešām valstīm, Komisijai būtu jānosaka prioritārie noteikumi, lai palīdzētu trešo valstu uzņēmumiem un mazajiem īpašniekiem, kuri strādā ar uzņēmējiem, kuri laiž *FERC* preces Savienības iekšējā tirgū, veikt darbības, nekaitējot mežam, ekosistēmām un cilvēktiesībām;

60. norāda, ka ES tiesiskā regulējuma pastiprināšana atmežošanas jomā var būtiski ietekmēt zemes cenas trešās valstīs, un, lai novērstu jebkādas spekulācijas, to nevajadzētu noteikt pēc tam, kad Komisija būs publicējusi šīs rezolūcijas pielikumā izklāstīto priekšlikumu;

Atmežošana un cilvēktiesības

61. uzsver, ka, mainot tiesisko regulējumu, lai legalizētu noteiktu teritoriju izmantošanu un mainītu īpašuma tiesības, netiek samazināta šo izmaiņu īstenošanas negatīvā ietekme uz cilvēktiesībām un vidi; tādēļ uzsver, ka pienācīgas rūpības kritērijos papildus rīcības likumībai jāiekļauj arī citi elementi;

62. norāda, ka izejvielu preču, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, ražošana negatīvi ietekmē vietējās kopienas ne tikai tiešas atmežošanas, ekosistēmu degradācijas un zemes sagrābšanas dēļ, bet arī sagrābjot ūdeni, kas var ietekmēt mežu un citas ekosistēmas;

63. uzsver, ka vietējās kopienas, pirmiedzīvotāji, kā arī zemes un vides aizstāvji bieži vien visaktīvāk cīnās par ekosistēmu saglabāšanu; norāda, ka dažos reģionos konflikti par zemes un resursu izmantošanu ir galvenais pret pirmiedzīvotājiem vērstas vardarbības cēlonis ⁽³⁵⁾, un pauž bažas par to, ka mežu un citu vērtīgu ekosistēmu degradācija un iznīcināšana bieži vien ir saistīta ar cilvēktiesību pārkāpumiem vai izriet no tiem; nosoda jebkāda veida sodīšanu, aizskaršanu un vajāšanu par iesaistīšanos darbībās, kuru mērķis ir aizsargāt vidi; tādēļ aicina plānotajā ES tiesiskajā regulējumā paredzēt cilvēktiesību, zemes lietošanas tiesību, kā arī tiesību uz zemi un darba tiesību aizsardzību un it īpaši pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu tiesību aizsardzību; aicina Komisiju mudināt, lai juridiskie reformu procesi ražotājvalstīs tiktu veikti, efektīvi un jēgpilni iesaistot visas ieinteresētās personas, tostarp pilsonisko sabiedrību, pirmiedzīvotājus un vietējās kopienas; aicina Savienību un dalībvalstis nākamajā ANO Ģenerālajā asamblejā atbalstīt tiesību uz veselīgu vidi vispārēju atzīšanu;

⁽³⁵⁾ Brazīlijas ģenerālprokurora biroja ziņojums: <http://www.mpf.mp.br/pgr/noticias-pgr/conflitos-associados-a-terra-sao-principal-causa-de-violencia-contraindigenas-e-comunidades-tradicionais-no-brasil-segundo-mpf>

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

64. aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot ātrās reaģēšanas mehānismu Savienības līmenī, lai atbalstītu vides un mežu aizstāvjus Savienībā un visā pasaulē;
65. uzsver, ka šāda tiesiskā regulējuma daļai ir jābūt korporatīvo cilvēktiesību pārkāpumos un vides apdraudējumā cietušo iespēju vērsties tiesā un saņemt tiesību aizsardzību nodrošināšanai;
66. uzsver, ka papildus ES tiesiskā regulējuma izstrādei attiecībā uz izejvielu precēm, kas veicina atmežošanu, Savienībai ir izlēmīgāk jāpievēršas cilvēktiesību, vides atbildības un tiesiskuma īstenošanai kā horizontālam jautājumam saziņā ar attiecīgajām valstīm un ar citām galvenajām importētājvalstīm;
67. uzsver, ka šāds tiesiskais regulējums jāizstrādā saskaņā ar Savienības starptautiskajām saistībām pret Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona valstīm un tas jāņem vērā, izstrādājot mērķus nākotnes nolīgumam par laiku pēc Kotonū;
68. atgādina, cik svarīgi ir ievērot ANO Vadošos principus uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām; atbalsta notiekošās sarunas saistoša ANO instrumenta izstrādei par cilvēktiesībām transnacionālām korporācijām un citiem uzņēmumiem un uzsver, cik būtiski ir ES aktīvi iesaistīties šajā procesā;

ES pasākumi un politikas saskaņotība

69. uzsver, ka visās turpmākajās regulatīvajās un neregulatīvajās darbībās un pasākumos, kas saistīti ar ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam un stratēģiju “no lauka līdz galdam” un KLP stratēģisko plānu regulā, tostarp dalībvalstu nacionālajos stratēģiskajos plānos, pienācīgi jāizvērtē tādu izejvielu preču Savienības patēriņa ietekme, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām;
70. uzsver, cik svarīgi ir veicināt ilgtspējīgu uzturu, vairojot patērētāju izpratni par patēriņa ieradumu ietekmi un sniedzot informāciju par uzturu, kas ir labāks cilvēka veselībai un kam ir mazāks vides pēdas nospiedums; uzskata par vajadzīgu iekļaut efektīvus pasākumus, kuru mērķis ir palielināt atbalstu agroekoloģiskajai praksei un samazināt pārtikas izšķērdēšanu visā piegādes ķēdē; uzsver, cik būtiski ir nodrošināt mērķtiecīgus informēšanas pasākumus patērētājiem, lai vairotu viņu izpratni par patēriņa paradumu ietekmi uz mežiem, bioloģisko daudzveidību un klimatu, sniedzot atbalstu un veicinot tādas pārtikas izvēli, kuras pamatā ir augu izcelsmes produkti;
71. uzskata — lai līdz minimumam samazinātu oglekļa dioksīda pēdu, ko rada importējamo preču transportēšana no trešām valstīm, un veicinātu ilgtspējīgu vietējo ražošanu un nodarbinātību, Savienībai būtu jāstimulē ilgtspējīgu vietējo kokmateriālu, nocirstas koksnes produktu vai meža biomasas izmantošana;
72. uzsver vajadzību samazināt atkarību no tādu izejvielu preču importa, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, veicinot vietējo augu olbaltumvielu, ganību, likumīgas un ilgtspējīgi iegūtas barības izmantošanu, proti, īstenojot Savienības proteīna stratēģiju;
73. atbalsta slāpekli piesaistošu/pākšaugu/proteīnaugu kultūru veicināšanu saskaņā ar jaunajiem KLP stratēģiskajiem plāniem, cita starpā izmantojot augseku, nosacījumu sistēmu, ekoshēmas un agrovides pasākumus, jaunas nozaru intervences pasākumus un ar tiem saistīto atbalstu, lai palielinātu proteīnaugu pašpietiekamību Savienībā un vienlaikus palīdzētu sasniegt bioloģiskās daudzveidības un stratēģijas “no lauka līdz galdam” mērķus; turklāt norāda, ka lopkopības saimniecību ienākumiem un rentabilitātei vajadzētu būt samērojamiem ar ražošanas līmeņiem, ko var nodrošināt ar ganībām vai pašmāju lopbarības kultūrām; prasa turpināt pētīt un veicināt inovatīvas ražošanas sistēmas un metodes, kas var samazināt ārēju resursu izmantošanu un izmaksas, piemēram, uz zāli balstītas ganību sistēmas, tostarp augsekas ganības, pat ja ražošanas apjomi var būt mazāki;
74. uzsver, ka ilgtspējīgas bioekonomikas veidošanās ir svarīga, jo augstu ekonomisko vērtību piešķir ilgtspējīgi ražotiem produktiem;
75. uzsver, ka Savienības bioenerģijas politikai būtu jāatbilst stingriem sociālajiem un vides kritērijiem;

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

76. atgādina, ka atmežošanas riskam Savienība pievēršas ES Kokmateriālu regulā, *FLEGT* — ES Rīcības plānā, BPN, kuri ražotājvalstīs sekmē daudzpusēju procesu veidošanos ar dažādu ieinteresēto personu līdzdalību, un Atjaunojamo energoresursu direktīvā (RED II) ⁽³⁶⁾ — šajos dokumentos ir daudz noteikumu, kas varētu noderēt, lai uz to pamata līdz minimumam samazinātu atmežošanas un nelikumīgas mežizstrādes risku; atzīmē, ka pienākums nodrošināt atbilstību Savienības noteiktajiem ilgtspējas kritērijiem ar RED II ir noteikts plašāk un attiecas ne tikai uz biodegvielu, bet arī uz visiem bioenerģijas galapatēriņa veidiem, tostarp uz siltumapgādi/aukstumapgādi un elektrību, taču ir vērsti tikai uz bioenerģijas ražošanai izmantotām izejvielām, tāpēc patlaban tas neliedz ar atmežošanu vai ekosistēmu pārveidošanu saistītas preces — tādas kā biodegvielu — izmantot ar enerģētiku nesaisītām vajadzībām;

77. uzsver, ka metodes, kas izmantotas, lai sasniegtu tiesību aktu kopumā “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā” noteiktos mērķus, nedrīkst izraisīt atmežošanu un mežu degradāciju citās pasaules daļās; tādēļ aicina Komisiju līdz 2021. gadam pārskatīt attiecīgos aspektus ziņojumā, kas pievienots Komisijas Deleģētajai regulai (ES) 2019/807 ⁽³⁷⁾, un vajadzības gadījumā bez liekas kavēšanās un jebkurā gadījumā līdz 2023. gadam pārskatīt šo regulu, balsoties uz zinātnes atziņām un saskaņā ar piesardzības principu; aicina Komisiju pēc iespējas drīzāk un ne vēlāk kā līdz 2030. gadam atkārtoti izvērtēt datus par soju un pakāpeniski atteikties no biodegvielām, kas rada lielu *ILUC* risku;

78. uzskata, ka papildus biodegvielu plašai izmantošanai Savienībā ir jānodrošina arī pietiekami ilgtspējas kritēriji, lai nepieļautu tiešu un netiešu zemes izmantošanas maiņu (*ILUC*), tostarp atmežošanu; turklāt norāda, ka pašreizējos kritērijos nav pietiekami ņemtas vērā fosilās izejvielas, ko izmanto biodegvielas ražošanā; tādēļ prasa uzraudzīt un novērtēt pārskatītās Atjaunojamo energoresursu direktīvas ietekmi tās pašreizējās īstenošanas laikā, tostarp attiecībā uz bioenerģijas ilgtspējas kritēriju efektivitāti; norāda uz izejvielu vietējo piegādes ķēžu nozīmi ilgtermiņa ilgtspējas sasniegšanā;

79. uzskata, ka senie un pirmatnējie meži būtu jāuzskata par globāliem kopresursiem un attiecīgi jāaizsargā un ka to ekosistēmām būtu jāpiešķir juridisks statuss;

Komunikācija un informētības veicināšana

80. uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt tādu produktu patēriņu Savienībā, kas iegūti no neatmežojošām piegādes ķēdēm, un pastāvīgi novērtēt ietekmi, ko izraisa šādu produktu patēriņš Savienībā; aicina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt informācijas un izpratnes veicināšanas kampaņas par importētajām izejvielām un produktiem un to ietekmi uz pasaules mežiem un augstas biodaudzveidības ekosistēmām, kā arī par atmežošanas un ekosistēmu iznīcināšanas sociālekonomiskajām sekām un ar mežiem saistītiem noziegumiem Savienībā un trešās valstīs;

81. norāda, ka Komisijai jāapsver iespēja ierosināt pirmatnējos mežus kā *UNESCO* mantojuma objektus, lai palīdzētu aizsargāt tos no atmežošanas un palielinātu iespējas pievērst sabiedrības uzmanību to aizsardzībai; ja tas nav iespējams, būtu jāizvērtē citi juridiski risinājumi šo mērķu sasniegšanai;

Definīcijas, meža dati un monitorings

82. norāda, ka meža pašreizējā definīcija, tā iedalījums kategorijās un virkne citu ar atmežošanu saistītu terminu un principu, kas attiecas uz ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu un ko pieņēmušas attiecīgās struktūras, piemēram, *FAO*, ir tikai tehniskas nozīmes termini un pienācīgi neatšķir dabisko mežu no ieaudzēta meža, kurā meža ekonomiskās funkcijas stipri pārsniedz citas funkcijas, un uzsver, ka tas galu galā varētu radīt sagrozītus datus par pasaules mežu platību un stāvokli; aicina attiecīgās ieinteresētās personas apvienot terminoloģijas izmantošanu saskaņā ar rezolūcijas projekta pielikumā sniegto redakciju un uzsver šā skaidrojuma nozīmi saistīto instrumentu efektīvā izmantošanā;

83. uzsver, ka jo īpaši ir vajadzīga ar mežu iznīcināšanu saistītu preču ražošanas un tirdzniecības neatkarīga pārraudzība; aicina Komisiju šos jautājumus risināt vēl enerģiskāk, īstenojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, un atbalstīt neatkarīgas pārraudzības procesu ražotājvalstīs, kā arī šo valstu savstarpēju apmaiņu ar labāko praksi un gūto pieredzi, lai tās varētu pilnveidot izmantoto metodiku un panākt augstāku informācijas detalizācijas pakāpi;

⁽³⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁽³⁷⁾ Komisijas 2019. gada 13. marta Deleģētā regula (ES) 2019/807, ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001 papildina attiecībā uz to, kā identificēt izejvielas, kas rada augstu netiešās zemes izmantošanas maiņas risku un kam konstatēta būtiska produktīvās platības izplešanās uz tādu zemes platību rēķina, kurās ir liels oglekļa uzkrājums, un kā sertificēt biodegvielas, bioloģiskos šķīdros kurināmos un biomasas kurināmos/degvielas, kas rada zemu netiešās zemes izmantošanas maiņas risku (OV L 133, 21.5.2019., 1. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

84. uzsver primāro nepieciešamību pilnveidot mehānismus, kuri palīdzētu noteikt, kas un kur ir ieguvis iekšējā tirgū laistu koka materiālu;
85. norāda, ka plašāka piekļuve muitas datiem par importu Savienībā palielinātu globālās vērtību ķēdes pārredzamību un pārskatatbildību; aicina Komisiju izveidot muitas partnerību Savienībā, vienlaikus paplašinot muitas datu prasības, jo īpaši tajās kā obligātu muitas datu elementu iekļaujot norādi par eksportētāju un ražotāju un tādējādi uzlabojot globālo vērtības ķēžu pārredzamību un izsekojamību;
86. norāda, ka to datu pieejamībai un pareizībai, kas izmantoti novērtēšanai, kurā datumā zeme ir atmežota/pārveidota par citu lietojumu, jābūt ticamai, lai tos varētu efektīvi izmantot;
87. aicina Savienību turpināt tādu pētniecības un uzraudzības programmu kā *Copernicus*, Eiropas Zemes novērošanas centrs un citas uzraudzības programmas izejvielu preču piegādes ķēdes uzraudzībai, lai varētu noteikt produktus, kas to ražošanas posmā izraisījuši atmežošanu vai vides degradāciju, un lai varētu savlaikus brīdināt par tiem;
88. prasa Komisijai apsvērt iespēju pamatīgāk izmantot satelītu sistēmu *Copernicus*, lai īstenotu mežu monitoringu un pasākumus, ar ko nepieļaut meža ugunsgrēkus un mežu postījumus — cita starpā arī monitoringu un pasākumus, kas palīdz noteikt ugunsgrēku un meža postījumu, mežu iznīcināšanas un ekosistēmas pārveidošanas cēloņus —, kā arī iespēju nodrošināt, lai attiecīgajām iestādēm katrā dalībvalstī minētā sistēma būtu vieglāk pieejama un lai MVU vai jaunuzņēmumiem būtu garantēts tiešs atvērto datu avots;
89. atzinīgi vērtē mežu novērošanas centra izveidi, lai apkopotu datus un informāciju par atmežošanu Eiropā, kā arī pasaulē, un aicina šo novērošanas centru izstrādāt mehānismu mežu aizstāvju aizsardzībai;
90. prasa izveidot agrīnās brīdināšanas mehānismus, lai informētu valsts iestādes, uzņēmumus, tostarp trešo personu īstenotas shēmas, un patērētājus par precēm, kuras iegūtas ekosistēmas apgabalos, kur pastāv pārveides risks, kas saistīts ar meža un savannas izzušanu un stāvokļa pasliktināšanos, un teritorijās, kurās ir pārkāptas cilvēktiesības, un palīdzēt risināt šos jautājumus, pastiprinot dialogu un datu apmaiņu ar attiecīgajām trešām valstīm;
91. aicina Komisiju izveidot Eiropas datubāzi, kurā apkopotu notiekošos un līdzšinējos projektus starp Savienību un trešām valstīm, kā arī divpusējus projektus starp dalībvalstīm un trešām valstīm ar mērķi novērtēt to ietekmi uz pasaules mežiem; uzsver vietējo un reģionālo iestāžu iesaisti minēto projektu īstenošanā;

Meža apsaimniekošana, pētniecība un inovācija

92. vērš uzmanību uz to, ka ir jāņem vērā uz koksnes resursiem balstītas rūpniecības saikne ar citām nozarēm un arī tas, cik mežu iznīcināšanas pārraudzības kontekstā svarīga ir digitalizācija un investīcijas pētniecībā un inovācijā;
93. norāda, ka mežsaimniecības nozarē ir nodarbināti vismaz 500 000 cilvēku tieši ⁽³⁸⁾ Savienībā un 13 miljoni cilvēku visā pasaulē ⁽³⁹⁾ un ka šīs darbvietas ir īpaši lauku apvidos;
94. norāda, ka dažu dalībvalstu politikas nostādnes mežu un mežu apsaimniekošanas jomā kopā Savienības līmenī rada iespaidu par drīzāk sadrumstalotu un nesaskaņotu satvaru, tāpēc ir vajadzīga labāka un pastiprināta koordinācija, lai veicinātu ilgtspēju;
95. prasa valdību, uzņēmumu, ražotāju un pilsoniskās sabiedrības ciešāku sadarbību, lai pieņemtu politiku un izveidotu pamatnosacījumus privātā sektora projektu atbalstam;
96. uzsver, ka pētniecība un inovācija ir būtisks faktors, kas nodrošina, lai mežu ilgtspējīga apsaimniekošana un uz koksnes resursiem balstīta rūpniecība vairāk palīdzētu risināt ar mežu iznīcināšanu saistītās problēmas un vērsties pret klimata pārmaiņām;

⁽³⁸⁾ Eiropas datubāze par mežsaimniecību <https://ec.europa.eu/eurostat/web/forestry/data/database>

⁽³⁹⁾ <http://www.fao.org/rural-employment/agricultural-sub-sectors/forestry/en>

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

97. prasa ar pētniecību un pieredzes apmaiņu sniegt savstarpēju atbalstu nevēlamu notikumu gadījumā, lai rastu ģeogrāfiskajiem apstākļiem pielāgotus pasākumus, kuri var aizsargāt pret liela mēroga ugunsgrēkiem vai novērst kaitēkļu invāziju;

98. atzinīgi vērtē pasākumus, ar kuriem meža stādījumus pielāgo klimata pārmaiņām; atzinīgi vērtē to, ka daudzās valstīs jau tiek ieteikta un praksē īstenota noturīgu vietējo koku sugu skaita palielināšana veselīgos un bioloģiski daudzveidīgos mežos;

99. uzsver, cik svarīga ir apmācība Savienībā un trešās valstīs par mežu, mežu stādījumu un agromežsaimniecības, tostarp pastāvīgas veģetācijas, ilgtspējīgu apsaimniekošanu; uzskata, ka tiem ir būtiska nozīme bioloģiskās daudzveidības, kā arī to mežu kopienu un lauksaimnieku, kuri nodarbojas ar agromežsaimniecību, ienākumu nodrošināšanai;

100. uzsver, ka izglītība un kvalificēts un labi apmācīts darbspēks ir nozīmīgi elementi, lai praksē sekmīgi īstenotu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu; tāpēc aicina Komisiju un dalībvalstis veikt pasākumus un izmantot esošo partnerattiecību mehānismus, lai sekmētu labākās prakses apmaiņu šajā jomā;

101. prasa stiprināt pasaules mēroga sadarbību, lai labāk kopīgotu zināšanas un pieredzi par ilgtspējas uzlabošanu daudzfunkcionālu mežu apsaimniekošanā;

102. tādēļ aicina Savienību izveidot starptautiskas alianses ar trešām valstīm, lai aizsargātu mežus, īstenojot pārdomātu politiku, kuras mērķis ir nepieļaut atmežošanu, nodrošināt integrētu zemes plānošanu un zemes lietošanas tiesību pārredzamību un nepieļaut mežu pārveidošanu par lauksaimniecības zemi; šajā nolūkā aicina globālo mežu aizsardzības nolīgumu kontekstā nodrošināt starptautisko finansējumu, cieši sadarbojoties ar Eiropas dalībvalstu valdībām un starptautiskajiem dalībniekiem;

103. prasa izstrādāt koncepcijas ilgtspējīgai mežu nākotnei visā pasaulē, saskaņojot gan ekonomiskās, gan vides intereses un ņemot vērā to, ka meži ir svarīgs resurss daudzām valstīm un ka tās nevēlas no šāda resursa brīvprātīgi atteikties;

104. prasa Savienībā īstenot holistiskāku pieeju, kurā Savienība sniedz tiešu atbalstu vietējām iestādēm apmežošanas un ilgtspējīgas pārvaldības prakses īstenošanai; īpaši prasa stiprināt Savienības lomu, palīdzot vietējām un reģionālajām pašvaldībām īstenot spēkā esošos mežu aizsardzības noteikumus;

105. prasa nodrošināt stabilu finansiālo atbalstu un stimulējošas programmas pasākumiem, kuru mērķis ir apmežot noplicinātu un lauksaimniecībai nepiemērotu zemi.

Finansējums

106. aicina Komisiju pieņemt daudzgadu finanšu shēmu, kas nodrošinātu klimata un vides aizsardzību, īpašu uzmanību pievēršot ārējās darbības līdzekļu ietekmei, kura var veicināt atmežošanu un ekosistēmu degradāciju, kā arī konkrētiem pētniecības un izstrādes līdzekļiem; prasa veikt DFS un visu Eiropas budžetu pārbaudi attiecībā uz zaļā kursa ieviešanu;

107. uzskata, ka ES zaļā publiskā iepirkuma kritērijiem tā noteikumos ir jāietver atmežošana un atbilstība pienācīgas rūpības priekšlikumam; pārskatot Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu⁽⁴⁰⁾, līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijos būtu jāiekļauj atbilstība pienācīgas rūpības prasībām;

108. mudina visas Savienības iestādes un aģentūras rādīt piemēru, mainot savu rīcību, iepirkumus un pamatlīgumus, virzoties uz tikai tādu produktu izmantošanu, kas neveicina atmežošanu;

109. jo īpaši aicina Komisiju saskaņā ar PTO plurilaterālo Nolīgumu par valsts iepirkumu (GPA) un Direktīvu 2014/24/ES īstenot iniciatīvas, ar kurām aizliedz tādu importētu produktu publisko iepirkumu, kuru ražošana izraisījusi atmežošanu;

⁽⁴⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

110. aicina Savienību sniegt pienācīgu atbalstu esošo aizsargājamo teritoriju aizsargāšanai un jaunu un rūpīgi izraudzītu aizsargājamo teritoriju izveidei, it sevišķi valstīs, kas ir nozīmīgas kokmateriālu ražotājas;

111. aicina Savienību paredzēt finansiālu atbalstu partnervalstīm ar nosacījumu, ka tiek ieviesta saistošu konceptuālu instrumentu funkcionāla sistēma, kas veicina ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu (piemēram, meža apsaimniekošanas plāni); uzsver, ka šādi instrumenti darbojas tikai tad, ja tie ir izstrādāti, pamatojoties uz pietiekamām zināšanām, un aicina Savienību izstrādāt un ieviest skaidrus noteikumus par atbilstību tiem;

112. prasa nostiprināt mežsaimniecības nozari gaidāmajā kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā (*NDICI*) un pilnībā izmantot iespējas, ko privātā finansējuma piesaistē ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai sniedz ārējo investīciju plāns un reģionālā finansējuma apvienošanas mehānismi; prasa stiprināt jau pastāvošos standartus un sertifikācijas sistēmas, nevis ieviest jaunas, un uzsver, ka šiem standartiem un sertifikācijas sistēmām ir jāatbilst PTO noteikumiem;

113. uzsver, ka ir jānodrošina no meža atkarīgo kopienu un pirmiedzīvotāju paražās balstīto tiesību uz zemes faktiskā atzīšana un ievērošana, kas ir sociālā taisnīguma jautājums saskaņā ar *FAO Brīvprātīgajām vadlīnijām par zemes, zvejniecību un mežu īpašuma atbildīgu pārvaldību valsts pārtikas nodrošinājuma kontekstā (VGGT)*, ar *ANO Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām (UNDRIP)* un ar *SDO Konvenciju Nr. 169*; aicina Komisiju atbalstīt *VGGT* izplatīšanu, izmantošanu un ieviešanu pasaules, reģionālā un valstu līmenī, tostarp īstenojot ārējo investīciju plānu;

114. lai risinātu aizvien pieaugošo mežu izciršanas un pārtuksnešanās problēmu ĀKK valstīs, prasa ES un ĀKK sadarbību stiprināt, izstrādājot rīcības plānus ar mērķi uzlabot mežu apsaimniekošanu un saglabāšanu un izveidojot uzraudzības sistēmas; aicina Savienību nodrošināt, ka atmežošana tiek iekļauta valsts līmeņa politiskajos dialogos, un palīdzēt partnervalstīm izstrādāt un īstenot mežu un ilgtspējīgu piegādes ķēžu valsts līmeņa shēmas, vienlaikus atbalstot partnervalstu nacionāli noteiktā devuma (NND) efektīvu īstenošanu saskaņā ar Parīzes nolīgumu;

115. prasa Komisijai, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. panta 1. punktu, iesniegt priekšlikumu ES tiesiskajam regulējumam ES izraisītas globālās atmežošanas apturēšanai un vēršanai pretējā virzienā, ņemot vērā šīs rezolūcijas pielikumā izklāstītos ieteikumus;

o

o o

116. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju un pielikumā izklāstītos ieteikumus nosūtīt Komisijai un Padomei.

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

REZOLŪCIJAS PIELIKUMS:**IETEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ PIEPRASĪTĀ PRIEKŠLIKUMA SATURU****1. Mērķis**

Regulas priekšlikumam ("priekšlikums") būtu jānodrošina pamats tam, lai nodrošinātu augsta līmeņa aizsardzību dabas resursiem, piemēram, dabiskajiem mežiem, biodaudzveidībai un dabas ekosistēmām, kā arī jāpalīdz nostiprināt ilgtspējīgas pārvaldības satvaru, lai izvairītos no to degradācijas un pārveidošanas, nodrošinot, ka Savienības tirgus un patēriņa modeļi tos neietekmē negatīvi. Priekšlikumā būtu jāietver arī cilvēktiesību aizsardzība un pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu oficiālās un paražu tiesības uz zemi, teritorijām un resursiem, ko ietekmē produktu novākšana, ieguve un ražošana.

Tam būtu jānodrošina pārredzamība un noteiktība attiecībā uz:

- a) priekšlikumā ietvertajām izejvielu precēm un no tām iegūtajiem produktiem, kuri tiek tirgoti Savienības iekšējā tirgū,
- b) visu dalībnieku, kuri veic darbību Savienības iekšējā tirgū, piegādes praksi un finansējumu;
- c) tādu dalībnieku ražošanas praksi (tostarp ūdens ieguves aspektu), kuri ievāc, iegūst, piegādā un pārstrādā izejvielu preces, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām (*FERC*) un uz ko attiecas šis priekšlikums, vai Savienības iekšējā tirgū ražo produktus, kas iegūti no *FERC*, kā arī to finansētāju praksi.

Tam būtu jāpalīdz izpildīt starptautiskās saistības vides un cilvēktiesību jomā, ko uzņēmusies Savienība un tās dalībvalstis, piemēram, Parīzes nolīgumu, ilgtspējīgas attīstības mērķus un cilvēktiesību saistības, kas noteiktas starptautiskajos cilvēktiesību līgumos, un jānosaka juridiski saistoši ilgtspējas kritēriji attiecībā uz cilvēktiesībām un dabisko mežu un dabisko ekosistēmu aizsardzība pret pārveidošanu un degradāciju, kā izklāstīts priekšlikumā. Priekšlikumam vajadzētu būt balstītam uz risku, samērīgā un izpildāmā.

2. Darbības joma

Priekšlikums būtu jāpiemēro visiem dalībniekiem neatkarīgi no to juridiskās formas, lieluma vai to vērtības veidošanas ķēdes sarežģītības, proti, visām fiziskām vai juridiskām personām (izņemot nekomerciālus patērētājus), kas Savienības iekšējā tirgū pirmo reizi laiž izejvielu preces, uz kurām attiecas priekšlikums, un no tām iegūtos produktus vai nodrošina finansējumu uzņēmējiem, vai veic šīs darbības. Priekšlikums būtu jāpiemēro gan Savienībā, gan arī trešās valstīs reģistrētiem ekonomikas dalībniekiem. Trešās valstīs reģistrētiem ekonomikas dalībniekiem tiesības veikt uzdevumus būtu jāpiespīr pilnvarotam pārstāvim (saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1020 ⁽¹⁾).

Visiem dalībniekiem būtu jāatļauj likumīgi laist Savienības tirgū *FERC* preces un no *FERC* precēm iegūtos produktus tikai tādā gadījumā, ja tie saskaņā ar šī pielikuma 4. iedaļā minētajiem noteikumiem var pierādīt, ka to darbībās un visu veidu uzņēmējdarbības attiecībās, kas tiem ir ar uzņēmējdarbības partneriem un struktūrām, kuras iesaistītas visā to vērtības veidošanas ķēdē (piemēram, transporta uzņēmumiem, piegādātājiem, tirgotājiem, franšīzes ņēmējiem, licenciātiem, kopuzņēmumu dalībniekiem, ieguldītājiem, komerciāliem klientiem, līgumslēdzējiem, patērētājiem, finanšu, juridiskajiem un citiem konsultantiem), sliktākajā gadījumā pastāv vien nenozīmīgs riska līmenis, ka Savienības tirgū laistās preces:

— ir iegūtas no zemes, kas iegūta, pārveidojot dabiskos mežus vai citas dabiskās ekosistēmas,

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Regula (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- ir iegūtas dabiskos mežos un dabiskās ekosistēmās, kas pakļautas degradācijai, un
- nav ražotas, pārkāpjot cilvēktiesības, un to ražošana nav saistīta ar cilvēktiesību pārkāpumiem.

Arī finanšu iestādēm, kas sniedz finanšu, investīciju, apdrošināšanas vai citus pakalpojumus izejvielu preču piegādes ķēdē iesaistītajiem uzņēmumiem, ir pienākums ievērot atbilstību pienācīgas rūpības prasībām, lai nodrošinātu, ka piegādes ķēdes uzņēmumi pilda šajā priekšlikumā noteiktos pienākumus.

Uzņēmējiem būtu jāveic atbilstīgi un pārredzami pasākumi, lai nodrošinātu šo standartu ievērošanu visā to piegādes ķēdē.

Priekšlikums būtu jāattiecinā uz visām izejvielu precēm, kas visbiežāk saistītas ar atmežošanu, dabisko mežu degradāciju un dabisko ekosistēmu pārveidi un degradāciju cilvēka darbības dēļ. Šo izejvielu preču saraksts būtu jāizstrādā, pamatojoties uz neatkarīgu ekspertu veiktu novērtējumu un ņemot vērā piesardzības principu, un jānorāda šā priekšlikuma pielikumā, un tajā būtu jāiekļauj vismaz palmu eļļa, soja, gaļa, āda, kakao, kafija, gumija un kukurūza, kā arī visi starpprodukti un gatavie izstrādājumi, kas iegūti no minētajām izejvielu precēm, kā arī produkti, kas satur šīs izejvielu preces. Ja iegūtie produkti ietver vairāk nekā vienu šajā priekšlikumā iekļautu izejvielu preci, pienācīgas rūpības prasības būtu jāizpilda attiecībā uz katru no šīm izejvielu precēm. Izejvielu preces, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 995/2010⁽²⁾ (ES Kokmateriālu regula), priekšlikuma darbības jomā pēc Komisijas novērtējuma, pamatojoties uz neatkarīgu ekspertu novērtējumu un ņemot vērā piesardzības principu, būtu jāiekļauj triju gadu laikā no priekšlikuma spēkā stāšanās dienas.

Komisijai būtu savlaicīgi jāpieņem deleģētie akti, pamatojoties uz neatkarīgu ekspertu novērtējumu un ņemot vērā piesardzības principu, lai pārskatītu un grozītu sarakstu ar visām papildu precēm un no tām iegūtiem produktiem, uz kuriem attieksies priekšlikums, ja rodas pierādījumi vai būtiskas norādes par to ievākšanas, ieguves vai ražošanas kaitīgo ietekmi uz dabiskajiem mežiem, dabiskajām ekosistēmām vai cilvēktiesībām, pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu oficiālajām un paražu tiesībām uz zemi, teritorijām un resursiem. Komisijai vajadzētu ieņemt dinamisku, proaktīvu lomu jaunu risku noteikšanā un aktīvi apspriesties ar dažādām ieinteresētajām personām, kurām ir attiecīga pieredze, lai saglabātu tādu izejvielu preču sarakstu, kas atspoguļo zināšanas par cilvēktiesību un vides riskiem attiecīgajās nozarēs.

Priekšlikums būtu jāpieņem arī visām finanšu iestādēm, kas ir saņēmušas atļauju veikt darbību Savienībā un kas nodrošina finansējumu un apdrošināšanu vai sniedz citus pakalpojumus dalībniekiem, kuri ievāc, iegūst, ražo, pārstrādā, tirgo vai pārdod tādas izejvielu preces un no tām iegūtus produktus, kuri rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, lai nodrošinātu, ka šīs finanšu iestādes pašas un to piegādes ķēdes uzņēmumi ievēro šajā priekšlikumā noteiktos pienākumus attiecībā uz vidi un cilvēktiesībām.

Priekšlikumam būtu jāattiecas uz tirgotāju, proti, jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas komercdarbības gaitā Savienības iekšējā tirgū pārdod ekonomikas dalībniekiem vai no tiem pērk jebkuru izejvielu preci, uz kuru attiecas priekšlikums, vai no tās iegūtu produktu, kas jau laisti Savienības iekšējā tirgū. Savienības iekšējā tirgus ekonomikas dalībniekiem nevajadzētu būt iespējai sadarboties ar tirgotājiem, ja vien tirgotāji nespēj:

- identificēt ekonomikas dalībniekus vai tirgotājus, kuri piegādājuši izejvielu preces, uz kurām attiecas regula, un no tām iegūtos produktus, un
- attiecīgā gadījumā identificēt tirgotājus, kuriem tie piegādājuši izejvielu preces, uz kurām attiecas regula, un no tām iegūtos produktus, un
- nodrošināt produktu izsekojamību, lai varētu noteikt to izcelsmi, kad tos laiž Savienības iekšējā tirgū.

3. Vispārīgie pienākumi

3.1. Atmežošana un dabisko ekosistēmu pārveidošana

Izejvielu preces, uz kurām attiecas priekšlikums, un no tām iegūtie produkti, kas laisti Savienības tirgū, nedrīkstētu būt iegūti, veicot atmežošanu vai dabisko ekosistēmu pārveidošanu, vai veicināt atmežošanu vai dabisko ekosistēmu pārveidošanu.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Regula (ES) Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 295, 12.11.2010., 23. lpp.).

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

Šai sakarā izejvielu precēm, kas rada apdraudējumu mežam un ekosistēmām un kas laistas Savienības tirgū neapstrādātā veidā vai kā produkti, kas iegūti no šādām precēm vai satur šādas preces, nevajadzētu būt ievāktām, iegūtām vai ražotām, izmantojot zemi, kurai pagātnē esošā robeždatumā, kas ir zinātniski pamatots, pamatojams, praktiski īstenojams un saskaņā ar ES starptautiskajām saistībām un ir ne vēlāk kā 2015. gadā, ir bijis dabiskā meža vai dabiskās ekosistēmas statuss atbilstīgi definīcijai, kas noteikta 3.3. sadaļā "Definīcijas", taču tā atmežošanas vai pārveidošanas rezultātā šo statusu ir zaudējusi.

3.2. *Dabisko mežu un dabisko ekosistēmu degradācija*

Izejvielu preces, uz kurām attiecas priekšlikums, un no tām iegūtie produkti, kas laisti Savienības tirgū, nedrīkstētu būt iegūti, pieļaujot dabisko mežu vai dabisko ekosistēmu degradāciju, vai veicināt dabisko mežu vai dabisko ekosistēmu degradāciju cilvēka darbības dēļ.

Šai sakarā izejvielu precēm, kas rada apdraudējumu mežam un ekosistēmām un kas laistas Savienības tirgū neapstrādātā veidā vai kā produkti, kas iegūti no šādām precēm vai satur šādas preces, nevajadzētu būt ievāktām, iegūtām vai ražotām, izmantojot zemi, kurai noteiktajā robeždatumā ir bijis dabiskā meža vai dabiskās ekosistēmas statuss atbilstīgi definīcijai, kas noteikta 3.3. sadaļā. Robeždatumam ir jābūt pagātnē, bet ne vēlāk kā 2015. gadā, un tam jābūt zinātniski pamatotam, pamatojamam, praktiski īstenojamam un saskaņā ar Savienības starptautiskajām saistībām. Jānodrošina, lai Savienības tirgū likumīgi varētu laist tikai tādu izejvielu preci, kura ievākta, iegūta vai ražota atbilstīgi saglabāšanas mērķiem un kuras ieguve, izmantošana vai ražošana nav veicinājusi ekosistēmas funkciju zudumu vai degradāciju zemē, no kuras tā ievākta, iegūta vai ražota, vai blakus esošā zemē.

3.3. *Definīcijas*

Komisijas leģislatīvā akta priekšlikumā būtu jāiekļauj definīcijas par to, kas ir "mežs", "dabisks mežs", kam piemīt daudzas vai lielākā daļa attiecīgajā teritorijā esoša meža īpašību, pat ja notiek cilvēka darbība, "atmežošana", "meža degradācija", "dabiska ekosistēma", "ekosistēmas degradācija" un "ekosistēmu pārveide". Minēto definīciju pamatā vajadzētu būt objektīviem un zinātniskiem apsvērumiem, un tajās būtu jāņem vērā attiecīgie starptautisko tiesību avoti un starptautiskās organizācijas, kā arī citas iniciatīvas, kurās paredzētas piemērotas definīcijas, piemēram, ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, Eiropas Vides aģentūra, Atbildības sistēmas iniciatīva vai Augsta oglekļa uzkrājuma pieeja.

Jauno definīciju pamatā vajadzētu būt šādiem principiem:

- tām būtu jāļauj sasniegt visaugstāko vides aizsardzības līmeni, jo īpaši attiecībā uz mežiem un citām dabiskām ekosistēmām, un tām būtu jāatbilst Savienības starptautiskajām un iekšzemes saistībām mežu, biodaudzveidības un klimata aizsardzības jomā,
- tām būtu jāatbalsta Savienības mērķis saglabāt dabiskos mežus un ekosistēmas, tostarp jo īpaši pirmatnējos un reģenerētos mežus, un jānovērš to aizstāšana ar mežiem un ekosistēmām, kas iegūtas cilvēka darbības rezultātā, piemēram, ar koku stādījumiem,
- tām vajadzētu būt pietiekami visaptverošām, lai nodrošinātu aizsardzību citām dabiskām ekosistēmām, kas tāpat kā meži ir svarīgas biodaudzveidības saglabāšanai vai Parīzes nolīgumos noteikto klimata mērķu sasniegšanai,
- to mērķim vajadzētu būt nodrošināt, ka Savienības pasākumu pieņemšana pasaules mežu aizsardzībai varētu izraisīt to, ka pārveides un degradācijas problēma tiek novirzīta uz citām dabiskām ekosistēmām, kas biodaudzveidības, klimata un cilvēktiesību aizsardzības nolūkā ir tikpat svarīgas kā dabiskie meži.

3.4. *Cilvēktiesību pārkāpumi*

Izejvielu preces, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām un kas laistas Savienības tirgū neapstrādātā veidā vai kā produkti, kas iegūti no šādām precēm vai satur šādas preces, nevajadzētu ievākt, iegūt vai ražot zemē, kas iegūta vai tiek izmantota, pārkāpjot cilvēktiesības, kuras paredzētas valsts tiesību aktos, nedz arī tiesības, kas noteiktas vismaz ES Pamattiesību hartā vai starptautiskajos nolīgumos, piemēram, pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu tiesības, tostarp zemes lietošanas tiesības un procesuālas tiesības sniegt vai atsaukt savu brīvprātīgu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu, ko paredz,

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

piemēram, ANO Pastāvīgais pirmiedzīvotāju lietu forums un ANO un reģionālo līgumu struktūras, tiesības uz ūdeni, tiesības uz vides aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību, tiesības bez jebkāda veida vajāšanas un iebiedēšanas aizstāvēt cilvēktiesības un vidi, darba tiesības, kas paredzētas SDO pamata konvencijās, un citas starptautiski atzītas cilvēktiesības, kas saistītas ar zemes izmantošanu, zemes pieejamību vai zemes īpašumtiesībām, kā arī cilvēktiesības uz veselīgu vidi, ko paredz Pamatprincipi par cilvēktiesībām un vidi, un ANO īpašā referenta cilvēktiesību un vides jautājumos noteiktie standarti un paraugprakse.

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš bērnu darbam ar mērķi to izskaust.

Priekšlikumā ietverta izejvielu preču ievākšanas, ieguves vai ražošanas visos posmos būtu jāievēro vietējo kopienu un pirmiedzīvotāju kopienas tiesības un zemes lietošanas tiesības visos to veidos — gan publiskās, gan arī privātās tiesības, kopienas tiesības, kolektīvās tiesības, pirmiedzīvotāju tiesības, sieviešu un paražu tiesības. Būtu jāatzīst un jāievēro pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu formālās un paražu tiesības uz zemi, teritorijām un resursiem, kā arī to iespējas aizstāvēt savas tiesības, nepakļaujot sevi atbēšanas riskam. Cita starpā tās ir tiesības iegūt īpašumā, apdzīvot, izmantot un pārvaldīt attiecīgās zemes, teritorijas un resursus.

Priekšlikumā ietvertās izejvielu preces nevajadzētu iegūt no zemes, kuras ieguve un izmantošana ietekmē kopienas un zemes izmantošanas tiesības. It īpaši Savienības tirgū laistās izejvielu preces nevajadzētu ievākt, iegūt vai ražot pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu zemēs, ja tās ir oficiāli šādi nosauktas, un zemēs, uz kurām attiecas paražu tiesības, bez to brīvprātīgas, iepriekšējas un informētas piekrišanas.

4. Pienākums atklāt, nepieļaut un mazināt kaitējumu vērtības ķēdēs

4.1. Pienācīgas rūpības pienākums

Ekonomikas dalībniekiem būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai ievērotu un nodrošinātu cilvēktiesību, dabisko mežu un dabisko ekosistēmu aizsardzību, kā izklāstīts priekšlikumā, visā to vērtības ķēdē. Cita starpā tas attiecas uz uzņēmuma visu veidu uzņēmējdarbības attiecībām ar darījumu partneriem un struktūrām visā tā vērtības veidošanas ķēdē (piemēram, piegādātājiem, tirgotājiem, franšīzes ņēmējiem, licenciātiem, kopuzņēmumiem, investoriem, klientiem, līgumslēdzējiem, komerciāliem klientiem, transporta uzņēmumiem, konsultantiem un finanšu, juridiskajiem un citiem padomdevējiem), kā arī uz attiecībā ar citām nevalstiskām vai valstiskām struktūrām, kas tieši saistītas ar uzņēmuma saimniecisko darbību, produktiem vai pakalpojumiem.

Lai to nodrošinātu, ekonomikas dalībniekiem attiecībā uz pienācīgu rūpību jāpiemēro uz risku balstīta pieeja, kas paredz, ka pienācīgas rūpības prasību veids un apmērs atbilst negatīvās ietekmes riska veidam un līmenim. Augstāka riska jomās jāpiemēro augstākas pienācīgas rūpības prasības.

Būtu pienācīgi un efektīvi jāparedz turpmāk minētie pasākumi:

a) Visas vērtības ķēdes kartēšana

Ekonomikas dalībniekiem būtu jānosaka, vai izcelsmes preces un produkti visā to vērtības veidošanas ķēdē atbilst priekšlikuma ilgtspējas un cilvēktiesību kritērijiem, piekļūstot informācijai par precīzu(-ām) zemes platību(-ām), kas ir šo preču izcelsmes vieta. Papildus vides kritērijiem informācijas pieejamībai ir jānodrošina, ka ekonomikas dalībnieks var secināt, ka tie, kas izmanto zemi izejvielu preču, kas rada apdraudējumu mežam un ekosistēmām, ražošanai, ir tiesīgi to darīt un ir saņēmuši brīvprātīgu, iepriekšēju un informētu piekrišanu no tiem, kam pieder tiesības uz šīm zemes platībām, un ka tie nepārkāpj vai nav pārkāpuši kādas no šajā priekšlikumā minētajām cilvēktiesībām.

Jā īpaši ir jāpieprasa, lai ekonomikas dalībnieku rīcībā būtu tālāk minētā informācija un viņi darītu to pieejamu:

- i) precīza izejvielu preču ievākšanas, ieguves vai ražošanas teritorija; attiecībā uz liellopiem, liellopu gaļu un ādu ekonomikas dalībniekiem ir jābūt iespējai iegūt informāciju par dažādām ganību platībām, kurās lopī ir baroti, vai, ja liellopus audzē, izmantojot barību, par izmantotās barības izcelsmi;

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- ii) ražas novākšanas, ieguves vai ražošanas platības pašreizējais ekoloģiskais stāvoklis;
- iii) teritorijas ekoloģiskais stāvoklis norādītajā šā priekšlikuma beigu datumā;
- iv) zemes juridiskais statuss (īpašumtiesības/nosaukums, ietverot pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu gan oficiālās, gan paražu tiesības uz zemēm, teritorijām un resursiem) un brīvprātīgas, iepriekšējas un informētas piekrišanas pierādījums;
- v) attiecīgās izejvielu preces piegādes ķēdes elementi, lai iegūtu informāciju par piesārņojuma riska iespējamību ar nezināmas izcelsmes produktiem vai tādiem, kuru izcelsme ir atmežotās teritorijas, vai teritorijas, kurās notikusi dabiskā meža, meža un ekosistēmu pārveidošana un degradācija, un informācija par to, kur, kas to veicis un kādos apstākļos izejvielu preces ir tikušas pārveidotas vai pārstrādātas, lai tādējādi noteiktu atbilstību cilvēktiesību saistībām saskaņā ar šo priekšlikumu.

Pēc priekšlikuma stāšanās spēkā, kā noteikts šā pielikuma 4.1. iedaļā, visiem ekonomikas dalībniekiem vajadzētu būt pieejamai visai informācijai, kas saistīta ar to izejvielu preču izcelsmi, kuras nonāk Savienības iekšējā tirgū, izmantojot sistemātisku deklarāciju par šo preču GPS koordinātām.

- b) Reālo un potenciālo meža un ekosistēmu risku noteikšana un izvērtēšana vērtības veidošanas ķēdēs, pamatojoties uz priekšlikumā paredzētajiem kritērijiem

Ja ekonomikas dalībnieks uzsāk jaunas darbības vai sadarbību ar jauniem darījumu partneriem, tam būtu jānosaka jauno piegādes un investīciju ķēžu dalībnieki un jāizvērtē to politika un prakse, kā arī to ievākšanas, ražošanas, ieguves un pārstrādes vietas. Attiecībā uz notiekošajām darbībām būtu jānosaka un jāizvērtē pašreizējā negatīvā ietekme un kaitējums, kā arī potenciālie riski. Būtu jāveic riska analīze saistībā ar ekonomikas dalībnieka darbību radītajiem riskiem vai to ietekmi uz dabiskajiem mežiem un dabiskajām ekosistēmām, pirmiedzīvotājiem, vietējām kopienām un iedzīvotājiem, nevis jāvērtē būtisks risks korporatīvajām ieinteresētajām personām. Ja ekonomikas dalībnieki sadarbojas ar lielu skaitu piegādātāju, tiem būtu jānosaka vispārējās jomas, kurās negatīvās ietekmes risks ir vislielākais, un, pamatojoties uz šo riska novērtējumu, jānosaka prioritātes, kuriem piegādātājiem piemērot pienācīgas rūpības pārbaudes.

Ja ekonomikas dalībnieki sadarbojas ar lielu skaitu piegādātāju, tiem būtu jānosaka vispārējās jomas, kurās negatīvās ietekmes risks ir vislielākais, un, pamatojoties uz riska novērtējumu, jānosaka prioritātes, kuriem piegādātājiem piemērot pienācīgas rūpības pārbaudes.

- c) Risku novēršana un mazināšana līdz nenozīmīgam līmenim

Izņemot gadījumus, kad risks, kas konstatēts b) punktā minētajās risku noteikšanas un izvērtēšanas procedūrās, ir niecīgs, un tāpēc uzņēmējam nav pamata bažām par to, ka izejvielu preces un produkti varētu neatbilst šajā sistēmā noteiktajiem kritērijiem, uzņēmējiem būtu jāpieņem riska mazināšanas procedūras. Šajās procedūrās būtu jāiekļauj atbilstīgu un samērīgu pasākumu kopums, kas efektīvi un acīmredzami samazina līdz niecīgam līmenim visus noteiktos riskus, piemēram, grozīt līgumus ar piegādātājiem, sniegt atbalstu piegādātājiem, lai tie varētu mainīt savu praksi, mainot savu iegādes un ieguldījumu praksi ar mērķi likumīgi laist iekšējā tirgū izejvielu preces un produktus, kas ietilpst priekšlikuma darbības jomā un ņemot to vērā.

- d) Vides tiesību un cilvēktiesību pārkāpumu novēršana

Ja pēc tam, kad ir rūpīgi ievērotas a), b) un c) punktā minētās prasības, ekonomikas dalībnieki secina, ka darbības vai darbību daļas veicina vai potenciāli rada un veicina negatīvu ietekmi uz cilvēktiesībām, dabiskajiem mežiem vai dabiskajām ekosistēmām, ko nevar novērst vai mazināt, tiem būtu jāpārtrauc visas šīs darbības vai darbību daļas.

- e) Pienācīgas rūpības pārbaudes sistēmas un tās īstenošanas efektivitātes uzraudzība un pastāvīga uzlabošana

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

Ekonomikas dalībniekiem būtu periodiski jāpārbauda, vai to pieņemtā pienācīgas pārbaudes sistēma ir piemērota, lai novērstu kaitējumu un nodrošinātu izejvielu preču un produktu atbilstību sistēmai, un, ja kaitējums netiek mazināts, tā jākorrigē vai jāizstrādā citi pasākumi. Pienācīgas rūpības pārbaudē sistēmas novērtējuma pamatā jābūt kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem, iekšējai un ārējai atgriezeniskajai saitei un skaidriem pārskatatbildības procesiem.

f) Trešo personu sertifikācijas shēmu integrēšana

Trešo personu sertifikācijas shēmas var papildināt un nodrošināt produktu izcelsmes noteikšanu, riska novērtēšanu un pienācīgas rūpības pārbaudē sistēmu ietekmes mazināšanas komponentus ar noteikumu, ka šīs shēmas ir adekvātas attiecībā uz to ilgtspējības kritēriju darbības jomu un stiprību, lai aizsargātu dabiskos mežus un dabiskās ekosistēmas pret to pārveidošanu un degradāciju, kā izklāstīts priekšlikumā, un attiecībā uz to spēju uzraudzīt piegādes ķēdi, un ar noteikumu, ka tās atbilst pienācīgam pārredzamības, objektivitātes un uzticamības līmenim. Komisijai ar deleģēto aktu būtu jānosaka minimālie kritēriji un norādījumi ekonomikas dalībniekiem, lai novērtētu trešo personu sertifikācijas shēmu uzticamību un stabilitāti. Šiem minimālajiem kritērijiem būtu jānodrošina neatkarība no rūpniecības nozares, sociālo un vides interešu integrēšana standartu noteikšanā, neatkarīga trešo pušu veikta revīzija, revīzijas ziņojumu publiskošana, pārredzamība visos posmos un atvērtība. Sertifikācijas shēmām būtu jāpiešķir sertifikācija tikai produktiem ar 100 % sertificētu saturu. Ekonomikas dalībnieki savām pienācīgas rūpības pārbaudē sistēmām var izmantot tikai sertifikācijas shēmas, kas atbilst šiem kritērijiem. Trešo pušu sertifikācijai nevajadzētu mazināt ekonomikas dalībnieka atbildību.

g) Brīvprātīgu partnerattiecību nolīgumu nozīme

Savienība var veikt sarunas par brīvprātīgu FERC partnerattiecību nolīgumiem ar valstīm (partnervalstīm), kuras ražo izejvielu preces, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, — šādi nolīgumi uzliek juridiski saistošu pienākumu pusēm īstenot licencētu sistēmu un reglamentēt tirdzniecību ar izejvielu precēm, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, saskaņā ar valsti, kas ražo minētās izejvielu preces, tiesību aktiem un priekšlikumā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz vides tiesībām un cilvēktiesībām. Šā priekšlikuma īstenošanas nolūkā uzskata, ka risks saistībā ar šā priekšlikuma darbības jomā esošām izejvielu precēm, kuras rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām un kuru izcelsme ir partnervalstīs, ar kurām noslēgti brīvprātīgas partnerības nolīgumi, ir nenozīmīgs, ciktāl tiek īstenots partnerības nolīgums. Šādu nolīgumu pamatā vajadzētu būt valstu daudzpusējiem ieinteresēto personu dialogiem, kuros efektīvi un jēgpilni piedalītos visas ieinteresētās personas, tostarp pilsoniskā sabiedrība, pirmiedzīvotāji un vietējās kopienas.

4.2. Apspriešanās pienākums

Ekonomikas dalībniekiem būtu:

- a) pienācīgi, savlaicīgi un tieši jāapspriežas ar skartajām un potenciāli skartajām ieinteresētajām personām;
- b) nosakot un īstenojot pienācīgas rūpības pasākumus, pienācīgi jāņem vērā ieinteresēto personu redzējums;
- c) jānodrošina, lai pienācīgas rūpības pasākumu noteikšanā un īstenošanā tiktu iesaistītas reprezentatīvas arodbiedrības;
- d) jāizveido agrīnās brīdināšanas mehānisms, kas nodrošina iespēju strādājošajiem un ieinteresētajām pusēm ar pamatotiem apsvērumiem informēt ekonomikas dalībnieku par visiem kaitējuma riskiem dabiskajiem mežiem, dabiskajām ekosistēmām un cilvēktiesībām visā to vērtības ķēdē; ekonomikas dalībniekam šī informācija būtu jāņem vērā savā pienācīgas rūpības procesā;
- e) pienācīgi jāņem vērā pirmiedzīvotāju un vietējo iedzīvotāju zināšanas un riskus un bažas, ko paukušas vietējās kopienas, pirmiedzīvotāji un zemes un vides aizstāvji.

4.3. Pārredzamības nodrošināšanas un ziņošanas pienākums

Ekonomikas dalībniekiem ik gadu un publiski pieejamā un atbilstīgā veidā, kas jo īpaši nesamērīgi neapgrūtina mazos un vidējos uzņēmumus, jāziņo kompetentajai iestādei par to pienācīgas rūpības un apspriežu procesiem, konstatētajiem riskiem, ieviestajām procedūrām risku analīzei, risku mazināšanai un aizsardzībai pret riskiem, kā arī visu šo pasākumu īstenošanu un rezultātiem.

Komisijai būtu jāpieņem deleģētie akti, lai noteiktu ziņojumu formātu un elementus. Ekonomikas dalībniekiem cita starpā jāziņo par sistēmu, ko tie izmanto, un to, kā viņi šo sistēmu piemēro attiecīgajām izejvielu precēm, konstatētajiem riskiem un ietekmi; veiktajiem pasākumiem, lai izbeigtu un novērstu atklātos pārkāpumus un lai novērstu un mazinātu

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

pārkāpumu riskus, kā arī par šo pasākumu rezultātiem; par šādu pasākumu īstenošanas un efektivitātes uzraudzības pasākumiem un rezultātiem, brīdinājumiem, kas saņemti agrīnās brīdināšanas sistēmā, kā arī par to, kā ekonomikas dalībnieki tos ir ņēmis vērā savos pienācīgas rūpības procesos, un par visiem meitas uzņēmumiem, apakšuzņēmējiem un piegādātājiem, produktiem un to daudzumu un izcelsmi. Ja pilnīgi un savlaicīgi ziņojumi netiek publicēti, jāpiemēro sods un galu galā jāaptur atļauja laist produktus Savienības iekšējā tirgū.

4.4. Dokumentēšanas pienākums

Ekonomikas dalībniekiem būtu rakstveidā jāreģistrē ziņas par visiem pienācīgas rūpības pasākumiem un to rezultātiem un pēc pieprasījuma tās jā dara pieejamas kompetentajām iestādēm.

4.5. Komisijas vadlīnijas

Komisijai būtu jāizstrādā vadlīnijas un norādījumi, lai atvieglotu priekšlikumā ietvertu juridisko pienākumu izpildi, jo īpaši, lai precizētu, kādas ir prasības attiecībā uz pienācīgu rūpību konkrētos kontekstos, nozarēs vai attiecībā uz konkrētiem ekonomikas dalībnieku veidiem. To darot, Komisijai būtu jāizmanto un jāpaplašina laba prakse, kas pastāv esošajās vides vadības sistēmās.

Lai sniegtu atbalstu ekonomikas dalībniekiem to pienācīgas rūpības pienākumu izpildē, Komisijai attiecībā uz izejvielu precēm, kas rada apdraudējumus mežam un ekosistēmām, būtu jāpublicē reģionālie tā dēvēto karsto punktu novērtējumi.

5. Kontrole, uzraudzība, izpilde, sankcijas un tiesu pieejamība

5.1. Publiski tiesiskā izpilde

Dalībvalstīm, ievērojot valsts tiesību aktus un praksi, būtu jānodrošina 4. iedaļā minēto pienākumu izpilde, veicot šādas darbības:

a) paredzot samērīgus, efektīvus un atturošus sodus un sankcijas, ja netiek izpildīts kāds no šeit minētajiem pienākumiem vai ja kāda iepriekš minētā pienākuma neizpilde izraisa, veicina vai pastiprina kaitējumu dabiskajiem mežiem vai dabiskajām ekosistēmām vai cilvēktiesību pārkāpumus vai to riskus, vai ir saistīta ar tiem; minētajam būtu jāietver:

i. efektīvi, samērīgi un atturoši sodi, kas ir proporcionāli dabiskajiem mežiem, dabiskajām ekosistēmām vai cilvēktiesībām nodarītajam kaitējumam, kā izklāstīts priekšlikumā, dabisko mežu, dabisko ekosistēmu un cilvēktiesību atjaunošanas izmaksām un ekonomiskajam kaitējumam, kas skartajām kopienām radies pārkāpuma dēļ;

ii. priekšlikumā ietverto attiecīgo izejvielu preču un no tām iegūto produktu pilnīga konfiskācija;

iii. produktu laišanas Savienības iekšējā tirgū atļaujas tūlītēja apturēšana;

iv. izslēgšana no publiskā iepirkuma procesiem;

v. kriminālsodi privātpersonām un, ja iespējams, juridiskām personām smagāko pārkāpumu gadījumā;

b) norīkojot kompetentās valsts izmeklēšanas un izpildes panākšanas iestādes ("kompetentās iestādes"); kompetentajām iestādēm būtu jāpārtrauc tas, lai ekonomikas dalībnieki faktiski pildītu šajā priekšlikumā noteiktos pienākumus; šajā nolūkā kompetentajām iestādēm saskaņā ar plānu būtu jāveic oficiālas pārbaudes, kas var ietvert arī pārbaudes ekonomikas dalībnieku telpās un revīzijas uz vietas, un tām vajadzētu būt iespējai pieņemt pagaidu rīkojumus un papildus un neskarot sankciju piemērošanu, tām vajadzētu būt tiesīgām prasīt, lai ekonomikas dalībnieki veic attiecīgas korektīvas darbības; kompetentajām iestādēm būtu arī jāveic savlaicīgas un rūpīgas pārbaudes, ja to rīcībā ir attiecīga informācija, tostarp trešo personu pamatotas bažas, un informācija, kas saistīta ar to darbību, būtu jāapstrādā saskaņā ar Direktīvu 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai;

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

- c) nodrošinot, ka sabiedrības locekļiem ir tiesības apstrīdēt neatbilstību tiesu vai administratīvajās iestādēs, turklāt šādas tiesības cita starpā jāparedz privātpersonām vai grupām, kuru tiesības un pienākumi vai intereses tieši vai netieši skar tas, ka uzņēmums pilnībā vai daļēji neveic savus pienākumus, tostarp darbiniekiem, pasūtītājiem, patērētājiem, galalietotājiem, arodbiedrībām, starptautiskām arodbiedrību federācijām, vietējām kopienām, valsts vai vietējām pašvaldībām vai iestādēm, žurnālistiem, NVO un vietējām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Komisijai būtu jāpieņem deleģētie akti, lai noteiktu juridiski saistošus standartus un pamatnostādnes, kas piemērojami valsts kompetentajām iestādēm, ar mērķi nodrošināt priekšlikuma efektīvu un saskaņotu īstenošanu un izpildi visā Savienībā, it īpaši deleģētie akti saistībā ar:

- ekonomikas dalībnieku, uz kuriem attiecas priekšlikuma piemērošanas joma, iekļaušanu publiskā reģistrā un publiskošanu;
- standartu noteikšanu attiecībā uz valsts kompetento iestāžu veikto atbilstības pārbaūžu kvalitāti un kvantitāti;
- papildu norādījumiem par to, kā veikt atbilstības pārbaudes, piemēram, valsts kompetentajām iestādēm adresētiem norādījumiem, kuros konkretizēti pārbaūžu kritēriji, lai spētu labāk analizēt un izvērtēt produktu riska līmeni un izmantoto pienācīgas rūpības sistēmu dokumentēšanas pietiekamību;
- norādījumiem par trešo pušu iebildumiem, lai noteiktu Savienības mēroga kritērijus ar mērķi izvērtēt, vai iebildums ir pamatots un pietiekami uzticams, lai to apstrādātu, turklāt ir jāizstrādā skaidri procesuāli standarti dalībvalstu kompetento iestāžu savlaicīgu, objektīvu, efektīvu un pārredzamu atbilžu sniegšanai uz trešo pušu izteiktajiem iebildumiem;
- Savienības līmeņa kritērijiem, lai palīdzētu noteikt, kad ekonomikas dalībnieks būtu jāinformē par novēršanas pasākumiem, sodu vai citu sankciju piemērošanu, un
- kompetento iestāžu pienākumiem publiski ziņot par kontroles un izpildes pasākumiem, konstatētajiem pārkāpumiem un atbildēm uz pamatotiem iebildumiem.

5.2. Civiltiesiskā atbildība un tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība**a) Civiltiesiskā atbildība**

Ekonomikas dalībniekiem būtu:

- i) jābūt solidāri atbildīgiem par kaitējumu, kas — kā izklāstīts priekšlikumā — radies cilvēktiesību pārkāpumu vai dabiskajiem mežiem un dabiskajām ekosistēmām nodarīta kaitējuma rezultātā, ko izraisījušas, pastiprinājušas vai veicinājušas ekonomiski neatkarīgas struktūras vai kas saistīti ar šādām struktūrām, vai ko tās kontrolē;
- ii) jābūt atbildīgiem par kaitējumu, kas radies cilvēktiesību pārkāpumu vai dabiskajiem mežiem un dabiskajām ekosistēmām nodarīta kaitējuma rezultātā, kuri tieši saistīti ar to produktiem, pakalpojumiem vai darbībām, īstenojot darījumu attiecības, izņemot, ja ekonomikas dalībnieki var pierādīt, ka tie rīkojušies ar pienācīgu rūpību un attiecīgajos apstākļos ir veikuši visus saprātīgi iespējamus pasākumus, lai nepieļautu kaitējumu; tādējādi ekonomikas dalībnieki var izvairīties no atbildības, ja tie var pierādīt, ka ir veikuši pienācīgas rūpības pasākumus, lai atklātu kaitējumu un izvairītos no tā.

b) Pierādījumu izprasīšana

Ja prasītājs ir iesniedzis pamatoti pieejamus faktus un pierādījumus, kas ir pietiekami, lai pamatotu tā rīcību, būtu jāparedz atbildētāja pienākums pierādīt:

- i) tā attiecību veidu ar struktūrām, kuras saistītas ar nodarīto kaitējumu,

Ceturtdiena, 2020. gada 22. oktobris

ii) vai tas rīkojies ar pienācīgu rūpību un veicis visus iespējamus pasākumus, lai novērstu kaitējumu.

c) Piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem

Cietušajām pusēm vajadzētu būt tiesībām uz pieejamiem un efektīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ļautu vērsties tiesā pret uzņēmējiem, kuri rada, pastiprina vai ir saistīti ar vai veicina negatīvu ietekmi uz viņu tiesībām. Nevalstiskiem sūdzību mehānismiem būtu jāpapildina tiesas mehānismi, lai uzlabotu pārskatatbildību un piekļuvi tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

6. *Nobeiguma noteikumi*

6.1. *Aizsardzības līmeņa nepazemināšana*

Priekšlikuma īstenošanai nekādā ziņā nevajadzētu būt iemeslam, lai pazeminātu cilvēktiesību, pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu gan oficiālo, gan paražu īpašumtiesību uz zemi, teritorijām un resursiem vai vides vispārējo aizsardzības līmeni. Priekšlikumam it īpaši nevajadzētu ietekmēt citus spēkā esošos apakšuzņēmuma līgumu vai piegādes ķēžu atbildības satvarus.

6.2. *Labvēlīgāki noteikumi*

Dalībvalstis var ieviest vai turpināt piemērot noteikumus, kas pārsniedz priekšlikumā paredzētos noteikumus attiecībā uz cilvēktiesību un vides standartu aizsardzību izejvielu preču, kas rada apdraudējumu mežam un ekosistēmām, piegādes ķēdē.
